

JEST PROEM

BRON SWOJEJ HISTORII

W MIEŚCIE BEZ ZABYTKÓW
NAWET PTAKI NIE LATAJĄ

Stracenie znaczący pomniki
No co zrobimy dziś
Jedno pytanie nam
kim byliśmy wczoraj

PRZED ZEREM CZASU
RATUJMY ZABYTKI
PRZED ZEREM CZASU

Los zabytków
jest
w Twoich rękach

A CZY TY
DBASZ
O ZABYTKI !?

ZABYTKI
TO ŚWIADCTWO
KREATYWNOŚCI
UMYSŁU
DEWASTUJĄC
RUJNUJESZ
INTELAKTUALNY
DORÓBEK
CZŁOWIEKA

TROSCZYMY SIĘ O TO CO
POZOSTAWILI NAM PRZODKOWIE.
I ZROBIMY WSZYSTKO BY PO NAS
TEŻ COŚ POZOSTAŁO.

Bezszkodność + Trusłość = Trąpańskroć
Zabytki
OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA

Chroń ślady przeszłości

chron zabytki

RAZEM CHROŃMY
ZABYTKI

POCZUJ
DUCHA
EPOKI

NIE BĄDŹ GOŁĄB!

USZANUJ I OCAL ZABYTKI

NIE OBRACAJ W PROCH

Chrońmy zabytki

**NIE
OBRACAJ
W PROCH**

Chrońmy zabytki

**NIE
OBRACAJ
W PROCH**

*Katalog plakatów
nadesłanych na konkurs
o ochronie zabytków*

Wydawca
Starostwo Powiatowe w Słupsku

Komisarz konkursu
Maciej Wałaszewski

Redaktor
Zbigniew Babiaryz-Zych

Tekst
Stanisław Szpilewski

Zdjęcia
Jan Maziejuk, Maciej Wałaszewski

Opracowanie graficzne i skład
Artur Wróblewski

Patronat wydawniczy
Towarzystwo Opieki nad Zabytkami
Oddział w Słupsku

Nakład: 400 egz.

Wydanie I
(Nie do sprzedaży)

Copyright by Starostwo Powiatowe w Słupsku

ISBN 978-83-60228-41-6

Słupsk 2012

Druk
PASAŻ Sp. z o.o.
ul. Rydlówka 24, 30-363 Kraków

Plakat jest jedną z form tak zwanej grafiki użytkowej. Znaczy to, że jest to dzieło artystyczne opracowane malarsko, rysunkowo lub graficznie, służące jednocześnie przekazywaniu informacji, hasła lub idei. Aby móc dotrzeć do szerokiego grremium jest wielokrotnie powielone, najczęściej drukowane i eksponowane w najbardziej dostępnym miejscu, jak na przykład ulica.

Pisemne i graficzne formy reklamy znane były już w starożytności, natomiast plakat w pojęciu współczesnym narodził się w połowie XIX wieku we Francji, a jego szczególny rozwój w całej Europie, nastąpił na przełomie XIX i XX wieku. U podstawy tego był intensywny postęp urbanistyczny, rozwój gospodarczo-ekonomiczny, a także zainteresowanie się artystów grafików nowymi możliwościami, jakie przyniosły nowe i powszechniające się techniki dru-

karskie, łącznie z litografią. Za twórcę nowoczesnego plakatu uważa się Jules'a Cheret'a. Szczytowym osiągnięciem artystycznym, a jednocześnie wybitnym odzwierciedleniem epoki są dzieła takich artystów, jak: Henri de Toulouse-Lautrec, Pierre Bonnard, Georg Dore, a nieco później, Alfons Mucha, Jules Cheret, A. Beardsley.

Również w Polsce twórczość plakatowa nie była obca wybitnym artystom, takim jak: Stanisław Wyspiański, Józef Mehoffer, Kazimierz Sichulski, Wojciech Kossak, Wojciech Weiss, Karol Frycz i szereg innych. Szczególny zaś rozwój twórczości plakatowej w Polsce po II wojnie światowej datuje się na połowę XX wieku i uwieńczony został powstaniem tzw. „polskiej szkoły plakatu”. Poszukując nowych środków oddziaływania na widza sięgnięto, mimo obowiązującej doktryny socrealistycznej, do sze-

roko pojętej, nowoczesnej sztuki od ekspresjonizmu począwszy poprzez kubizm, po czystą abstrakcję geometryczną. Efektem tego jest powstanie plakatu lapidarnego, operującego skrótem, jednoznacznym symbolem, czego najdoskonalszym wyrazem jest twórczość Tadeusza Trepkowskiego; z drugiej natomiast strony mamy do czynienia z plakatem malarskim, bazującym na plamie barwnej, nawiązującym do surrealizmu, posługującym się metaforą, aluzją, absurdem, żartem. Emanacją tego kierunku jest twórczość drugiego wybitnego artysty, Henryka Tomaszewskiego, który obok T. Trepkowskiego, nadał ton dalszemu rozwojowi polskiego plakatu. Warto wspomnieć, że już w 1968 roku w Polsce, w Wilanowie powstało pierwsze w świecie muzeum plakatu. Wytworzył się tu liczący i aktywny ośrodek propagujący twórczość plakatową na świecie. Przez kolejne lata wykształciło się też liczne grono artystów kontynuujących dzieło poprzedników i nadających

nowy wyraz plakatowi. Ze znanych artystów, w twórczości których plakat jest znaczącym wyrazem artystycznym są: Jan Lenica, Jan Młodożeńiec, Waldemar Świerzy, Roman Cieślewicz, Franciszek Starowiejski, a także Andrzej Pągowski, Jakub Erol, Stasys Eidrigievicius, Rafał Olbiński i inni.

Czy plakat umiera? Takie pytanie nasuwa się obserwując zmasowany atak różnego rodzaju form reklamy na nasz wzrok, jak również na inne zmysły, wykorzystując coraz to nowocześniejsze i bardziej wymyślne środki przekazu informacji. Towarzyszą nam one od porannego włączenia radia („a teraz reklama...”), poprzez mniejsze, większe i przeogromne plansze i tzw. banery biegnące wzdłuż drogi, oślepiające kierowców swym blaskiem świetliste ekrany na skrzyżowaniach, a skończywszy na natrętnych przerywnikach w trakcie wieczornego oglądania filmów w telewizji. To pierwsze z brzegu i najczęściej, codziennie

spotykane przekaźniki, które zastępują plakat, kojarzący się nam jako najważniejsza i najczęstsza wizualna forma określonej informacji. Pomimo tych ekspansywnych i nowoczesnych środków, plakat utrzymuje swoją pozycję, może nie jako najsukcesowniejszy przekaźnik informacji, ale jako atrakcyjny środek wyrazu twórczego dla niejednego artysty. To zainteresowanie wykorzystują i podtrzymują przede wszystkim instytucje i placówki kulturalne, które zlecają na swoje potrzeby wykonanie plakatów informujących o spektaklach, przedstawieniach, koncertach, wystawach i innych działaniach, nie tylko artystycznych. Trwałą niszą dla tego rodzaju twórczości jest również organizowanie konkursów na plakat o określonej treści, jak również dość systematycznych wystaw plakatów organizowanych przez muzea i galerie.

Jednocześnie, równolegle z profesjonalnym działaniem podtrzymującym twórczość plakatową rozwija

się nurt amatorski wykorzystujący plakat, jako nośną formę popularyzacji czegoś, co chcemy rozpropagować. Temu służą organizowane na różnym szczeblu konkursy otwarte na plakat o treści bardzo różnorodnej. Propagującej określoną miejscowość i walory krajobrazu, ochronę przyrody, jakąś ideę, słuszne społeczne działanie itd. itd. W znacznym stopniu działania te adresowane są do młodzieży i związane z pracą dydaktyczną i wychowawczą. Tego typu konkursy przyczyniają się do czynnego uprawiania twórczości plastycznej, zaspokajając ambicje twórcze uczestników, kształtują określony poziom wrażliwości, uczą syntezy i lapidarności wyrazu, a jednocześnie koncentrują uwagę na idei zawartej w treści plakatu.

Jedną z takich idei propagowanych od czasu do czasu jest idea ochrony zabytków. Powoli do świadomości powszechnej dociera potrzeba sięgania do tradycji i przeszłości, i to, że wszystkie zabytki, niezależnie

od ich rangi, są naszym wspólnym dobrem wymagającym stałej opieki. Tak więc każda inicjatywa propagująca ochronę dóbr dziedzictwa narodowego zasługuje na uwagę.

Do trwałych i najcenniejszych inicjatyw w tej dziedzinie należą organizowane od roku 1969 przez Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej - Ogólnopolskie Przeglądy Plakatu Muzealnego i Ochrony Zabytków. Prezentowane są w nim plakaty zlecane lub wykonywane przez muzea i instytucje zajmujące się ochroną zabytków. Kolekcja plakatów tego muzeum liczy ok. 2500 egzemplarzy.

Zdecydowana większość konkursów na wykonanie plakatu związanego z zabytkiem jest adresowana do młodzieży szkolnej. Jeden z ostatnich przykładów: w 2011 roku Mazowiecki Konserwator Zabytków ogłosił konkurs pt. „Zabytki Mazowsza” dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, propagujący lokalne zabytki. W tym samym roku rozstrzygnięto konkurs na plakat i

hasło propagandowe, promujące lokalny zabytek dla szkół podstawowych i gimnazjów, zorganizowany przez Oddział Krakowski Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Organizatorem w 2010 roku konkursu dla gimnazjów o sztuce regionu brodnickiego pt. „Przeszłość ukryta w zabytkach” był Zespół Szkół w Pokrzydowie.

Szczególną rolę w propagowaniu zabytków, a w ślad za tym, w ich bezpośrednim poznaniu i konkretnej ochronie, powinny odgrywać samorządy lokalne. Pierwszymi i odpowiedzialnymi za zachowanie i właściwą opiekę nad zabytkami znajdującymi się w określonym terenie są przecież ich właściciele, taki też obowiązek spoczywa na miejscowej władzy. Bez poznania wartości miejscowych zabytków i czynnego zaangażowania się lokalnej społeczności, dbałości o ich właściwy stan zachowania i wykorzystanie, idea ochrony zabytków staje się pustym hasłem. Stąd też każda inicjatywa samorzą-

dowa, niezależnie od formy i adresata, poświęcona zabytkom, zasługuje na uznanie.

Niniejsza publikacja jest pokłosiem inicjatywy Starostwa Powiatowego w Słupsku, które w 2009 roku ogłosiło powiatowy, otwarty konkurs na plakat i hasło związane z ochroną zabytków i ich ratowaniem. Na konkurs, któremu patronował słupski oddział Towarzystwa Opieki nad Zabytkami wpłynęło w regulaminowym terminie 99 prac od sześćdziesięciu dwóch autorów. W zdecydowanej większości uczestnicy pochodzili spoza regionu słupskiego. Na podkreślenie zasługuje ich młody wiek (większość uczestników to roczniki lat 80-tych) i to, że byli studentami lub absolwentami uczelni artystycznych lub bliskich sztuce. Pierwszą nagrodę otrzymał plakat z hasłem „Nie obracaj w proch”, którego autorem jest Łukasz Brudny z Rybnika - absolwent cieszyńskiej Filii Uniwersytetu Śląskiego. Należy także pokreślić różnorodność, oraz

ogólnie wysoki poziom artystyczny większości nadesłanych prac. Te względy, oraz nośność propagandowa na rzecz idei ochrony zabytków spowodowały organizatora do ich wykorzystania w szerszym zakresie - postanowił zaprezentować je w postaci wystawy i wydawnictwa. Zestawy plakatów włącznie z prelekcją o ochronie zabytków prezentowane były w latach 2010 - 2011 w następujących miejscowościach powiatu słupskiego: Bukówce, Damnicy, Krępie Słupskiej, Słonowicach, Kobylnicy, Płaszewie, Kuleszewie, Główczycach, Zaleskich, Bruszkowie Wielkim, Ustce, Grąsinie, Bydlinie, a także w Słupsku i oddziałach Towarzystwa Opieki nad Zabytkami w Łodzi, Warszawie, Grudziądzu i Zakopanem.

Dokonując analizy nadesłanych prac należy zauważyć, że najtrudniejszym zadaniem było znalezienie właściwego, a zarazem lapidarnego hasła i połączenie go z odpowiednim znakiem lub obrazem. Jednocześnie ważnym zadaniem było zastosowa-

nie odpowiedniej symboliki, skrótu myślowego, który jest podstawową cechą dobrego plakatu. Nie wszyscy autorzy poszli tą drogą, stąd też różnorodność przedstawionych propozycji. Przy prezentacji podmiotu opracowania - zabytków, oparto się w dużej mierze na bezpośrednim, realistycznym pokazaniu określonych zabytków architektury lub fragmentów budowli czy rzeźb, z różnym stopniem zniszczenia. Przybrał on również formę uproszczoną, syntetyczną i operującą wyłącznie znakiem. Konieczność ratowania i ochrony zabytków prezentowano w szeregu przypadkach poprzez użycie nasuwającej się bezpośrednio symboliki, jaką zawiera w sobie na przykład parasol. Podobnie symboliczną rolę, wykorzystaną przez niektórych, spełniają troskliwie rozłożone dłonie, tak jak na znanym plakacie H. Tomaszewskiego i W. Fangora z rzeźbą Rodina. Przede wszystkim jednak w treści haseł słownych znajdujemy rozwinięcie i wypunktowanie tej pro-

blematyki. Spektrum haseł przedstawia się również bardzo szeroko. Od bardzo zwięzłych, po rozbudowane, żartobliwe, pouczające, filozoficzne, straszące i katastroficzne.

Autor nagrodzonego plakatu wykorzystał klepsydrę, w której czas przemienia zabytki w proch. Wizerunek klepsydry i zastosowany kolor niebieski jednoznacznie kojarzy się z międzynarodowym znakiem ochrony zabytków. Hasło „Nie obracaj w proch” łączy się integralnie z symboliką plakatu.

Równie wymowny, a jednocześnie skromny jest plakat przedstawiający graficznie rysunek zniszczonego wiatraka z hasłem wziętym z literatury, ale w tym wypadku bardzo trafnie oddającym problem i również integralnie związany z wizerunkiem wiatraka - „Nie pozwól, by przeminęły z wiatrem”. A w dolnym, lewym rogu dostrzegamy niebieski znak ochrony z dłońmi.

Wspomniany parasol występuje w prezentowanych plakatach kilka-

krotnie, a najbardziej przekonującym poprzez swoją żartobliwą syntezę jest ten, w którym niebieska czasza parasola łączy się z blankami budowli obronnej, a uchwyt staje się profilem uśmiechniętej twarzy. I do tego hasło: „Historię lubimy - zabytki chronimy”. W innych z kolei plakatach z parasolem podparto się nawiązaniem do poezji ks. Jana Twardowskiego, tworząc hasła: „Chrońmy zabytki! Tak niewiele ich zostało” i „Chrońmy zabytki, bo tak szybko odchodzą”.

Do wymownych poprzez swoją prostotę można zaliczyć te plakaty, które wykorzystują igraszkę słowną: „Chroń-My! Zabytki”, „Zabytek - Ubytek”, „Zabytki - Zbytki”, na jednolitym tle lub schematycznej, uszkodzonej budowli z hasłem: „Powstał ubytek - chroń zabytek”.

Jednolite tło - zieleń trawy na jednym z plakatów sugeruje, że zarosła ona fortyfikacje obronne Słupska, więc trzeba przestrzegać hasła: „Chrońmy zabytki przed zniszcze-

niem”. Inne skojarzenie z roślinnością ma niebiesko-biały plakat z rosnącymi zabytkami na drzewie, który wbrew temu rysunkowi słusznie informuje, że „Zabytki nie rosną na drzewach”, a więc w domyśle - należy je chronić.

Sympatie budzą, a poprzez to są przekonujące plakaty, które wykorzystują żart. I tak na przykład schematyczny duch patronujący ochronie zabytków wspiera się hasłem: „Poczuj ducha epoki”. Dwukrotnie jako symbol zabytku stał się znajdujący w Słupsku pomnik znanego rzeźbiarza niemieckiego G. Klimsch'a - na jednym pomnik jest zabrudzony guanem, w związku z tym zrozumiałe jest hasło: „Nie bądź gołąb! Uszanuj i ocal zabytki”, w słowie „gołąb” litera o zamienia się w gołębia i powstaje słowo „głąb”; z kolei na drugim wyrzeźbiona postać jest pieczołowicie otulana zimową czapką. Wzruszający swoją dziecięcą nieudolnością, a jednocześnie wymowny jest plakat z kolorowymi,

krzywymi kolumnami z walącym się napisem: „Jest problem”.

Rozpiętość emocjonalna plakatów, a zwłaszcza haseł jest rozległa - od wesołej postaci na bcyklu z hasłem: „Zabytki kochać trzeba i szanować...”, po znak ostrzegawczy z trupią czaszką z napisem: „Zabytek - nie dotykać! Grozi utratą dziedzictwa narodowego”. Podobnie groźnie prezentuje się czerwonoarmiejec zamieniony w „ochroniarza zabytków” z hasłem: „A czy ty dbasz o zabytki?”; a z innych haseł: „Broń swojej historii”, „Zabytki - nie niszczy, ale chroni”, „Wandalizm i głupota zabierają dobytek historii”, „Złość, agresja, głupota, wandalizm nie są tak szlachetne, jak stare zabytki” itp.

Wydaje się, że prezentowane dzieła wyrażają emocjonalny stosunek autorów do prezentowanej problematyki i pragną zarazić nim oglądających. Należy wyrazić nadzieję, że tak się stanie po zapoznaniu się z tą publikacją. Jednocześnie może zainspiruje ona do zainteresowania się

zabytkami w najbliższym sąsiedztwie.

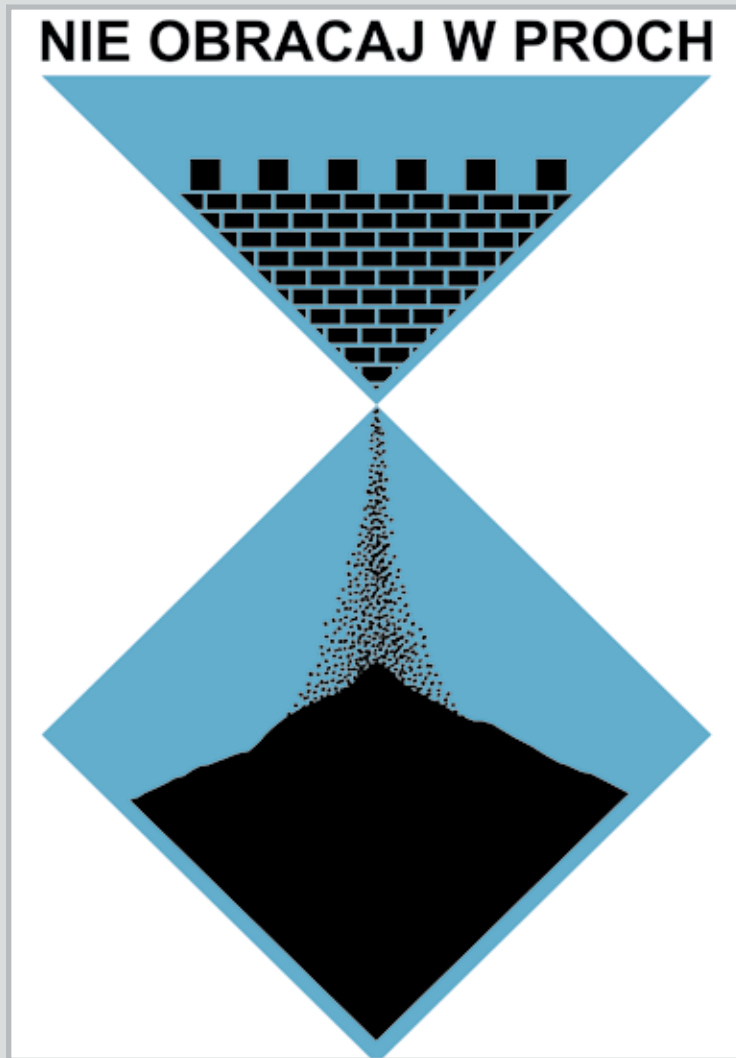
Tak więc pozostaje jeszcze odpowiedź na zadane na wstępie pytanie, czy plakat umiera? Podobne pytanie przed laty odnosiło się do kina, kiedy upowszechniła się telewizja, do książki, kiedy upowszechniła się Internet. I one trwają i mają się dobrze. Dlatego jestem głęboko przekonany, że również będzie trwać plakat i dostarczać satysfakcji intelektualnych i emocjonalnych przy jego oglądaniu przede wszystkim jako dzieła twórczości artystycznej.

Stanisław Szpilewski

*Prezes Oddziału Towarzystwa
Opieki nad Zabytkami w Słupsku*

**NIE
OBRACAJ
W PROCH**

*Plakaty nadesłane
na konkurs*

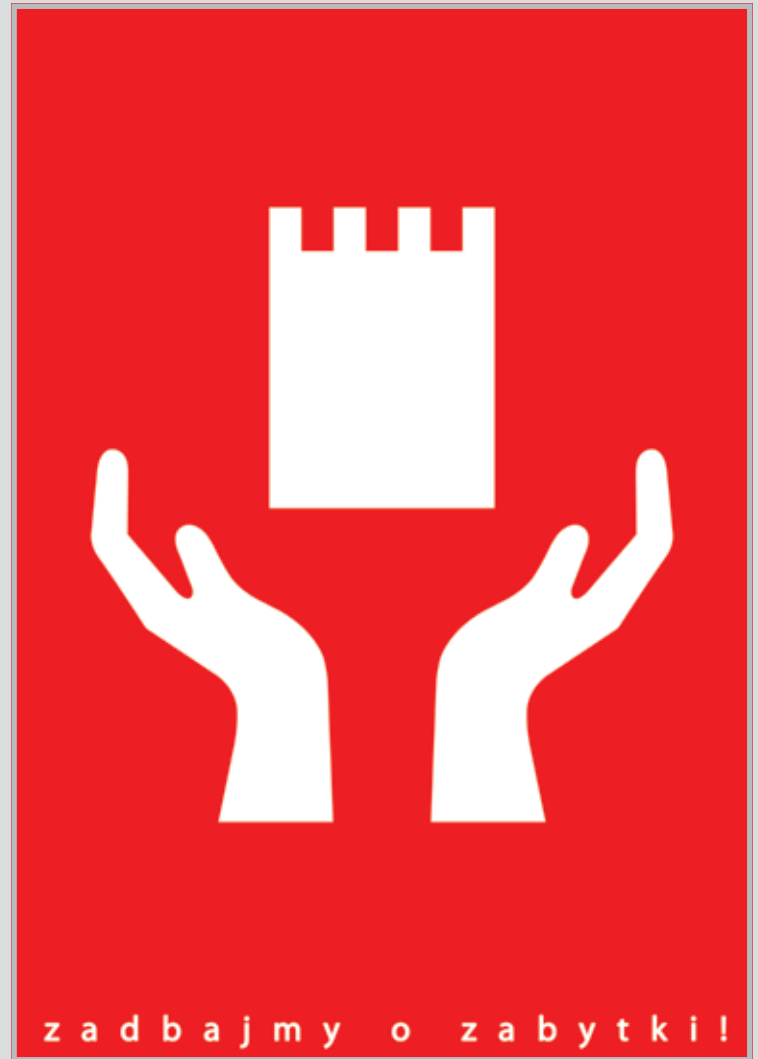

*Łukasz Brudny z Rybnika
„Nie obracaj w proch” - I nagroda.*

*Agnieszka Popek-Banach i Kamil Banach z Poznania
„Otoczmy opieką zabytki”.*

*Agnieszka Popek-Banach z Poznania
„Zadbajmy o zabytki”.*

Barbara Hacura z Katowic
„Chrońmy zabytki, bo tak szybko odchodzą”.

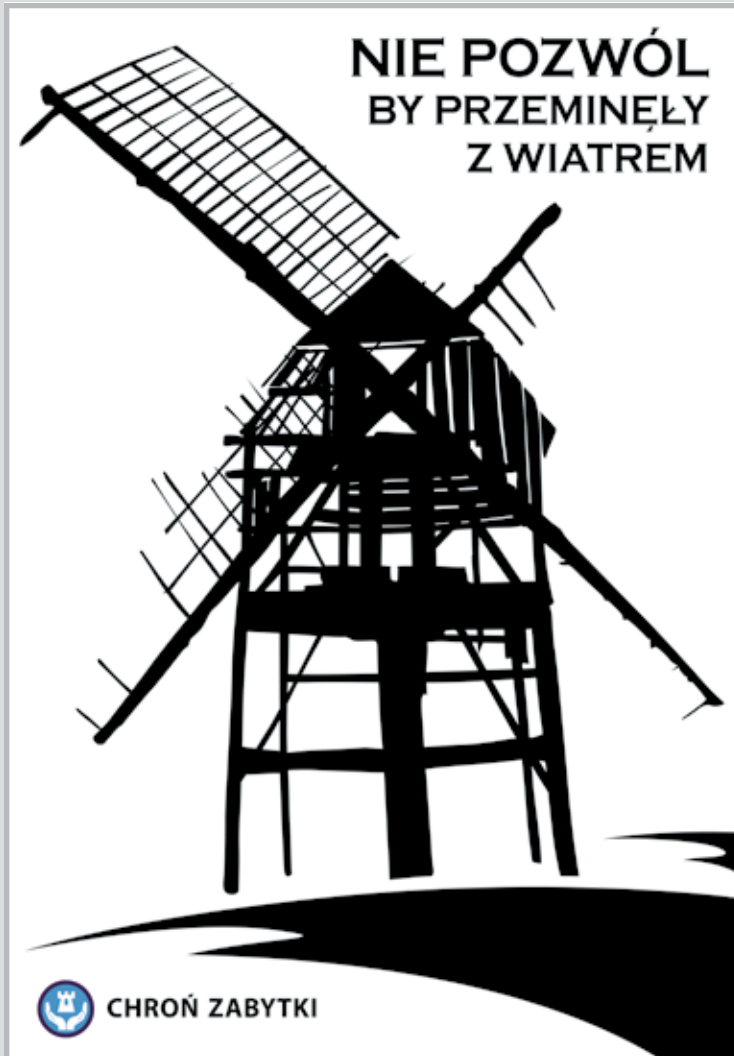
Stanisław Walicki z Rzeszowa
„Historię lubimy, zabytki chronimy”.

CHROŃMY ZABYTKI !

tak niewiele ich zostało

Krzysztof Głowinkowski ze Słupska
„Chrońmy zabytki, tak niewiele ich zostało”.

Radosław Dawid z Czyżowic

„Nie pozwól, by przeminęły z wiatrem” - wyróżnienie.

POWSTAŁ UBYTEK

~~zabytki~~ ?

ZABYTKI TO NIE ZBYTKI! CHROŃMY JE!

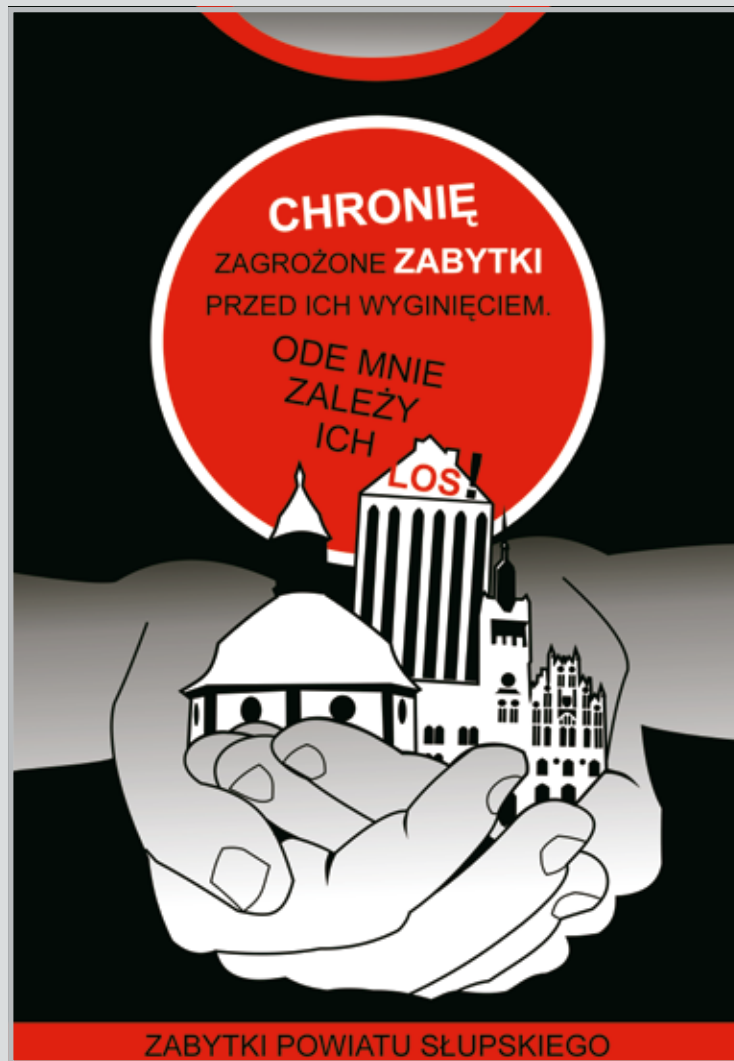
Agnieszka Popek-Banach
„Zabytki to nie zbytki. Chrońmy je!”

Łukasz Brudny z Rybnika
„Powstał ubytek, chroń zabytek”.

WARTO CHRONIĆ ZABYTKI

*Katarzyna Barszcz z Lęborka
„Warto chronić zabytki”.*

Marta Krawczyk z Radomia
„Chronię zagrożone zabytki przed ich wyginięciem.
Ode mnie zależy ich los!”.

*Katarzyna Biała z Wrocławia
„Zabytek. Nie niszczy! Chroń!”*

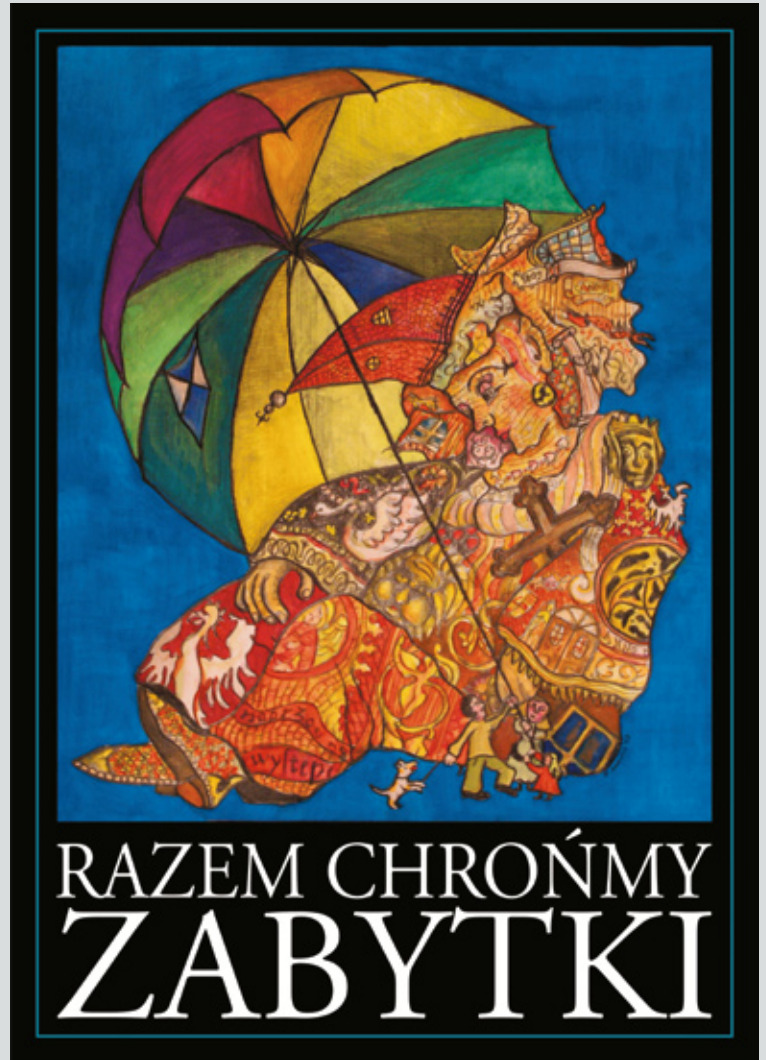
*Paweł Parzuchowski ze Szczecina
„Los zabytków jest w Twoich rękach”.*

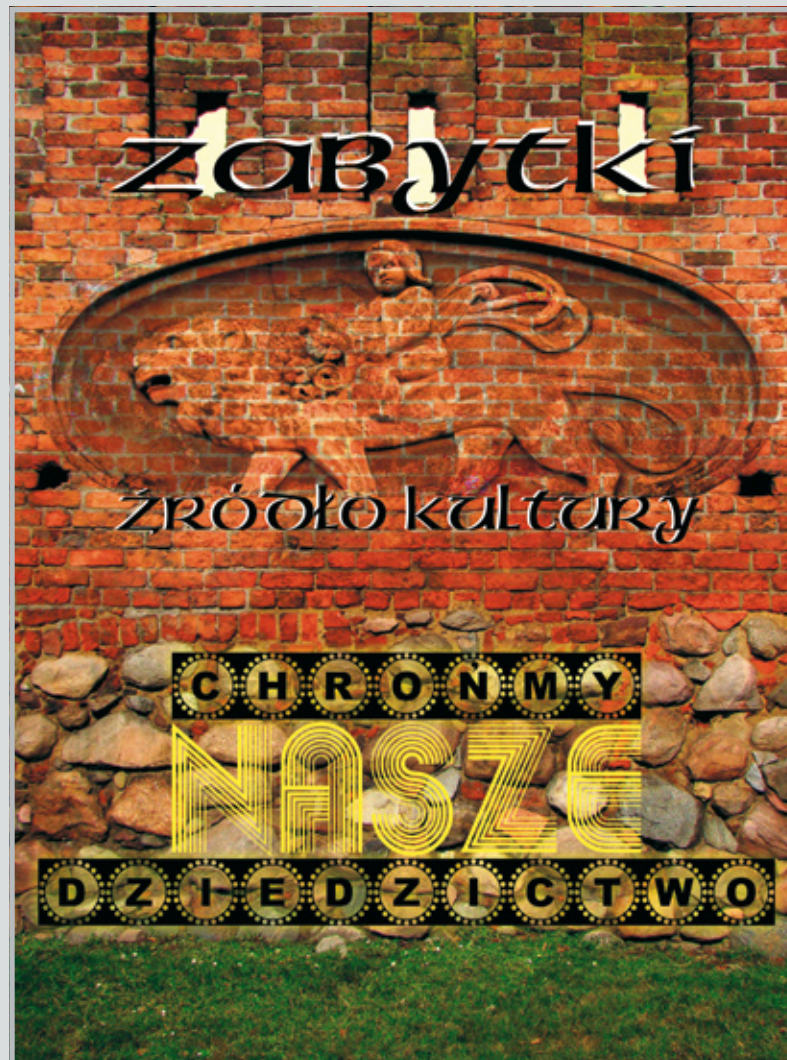
*Maciej Swornowski ze Słupska
„Zabytki nie rosną na drzewach” - wyróżnienie.*

*Piotr Depta ze Szczecina
„Zabytki się wyróżniają. Docen to i dbaj o nie!”*

*Katarzyna Barszcz z Lęborka
„Razem chrońmy zabytki”.*

*Artur Demianiuk ze Słupska
„Zabytki - źródło naszej kultury.
Chrońmy nasze dziedzictwo”.*

Artur Demianiuk ze Słupska
„Ratujmy zabytki przed zębem czasu”.

Waldemar Pozorski z Gdańska
„Nie niszczyć! Czasu nie odkupisz. Szanuj!
Zabytki to nasze dziedzictwo”.

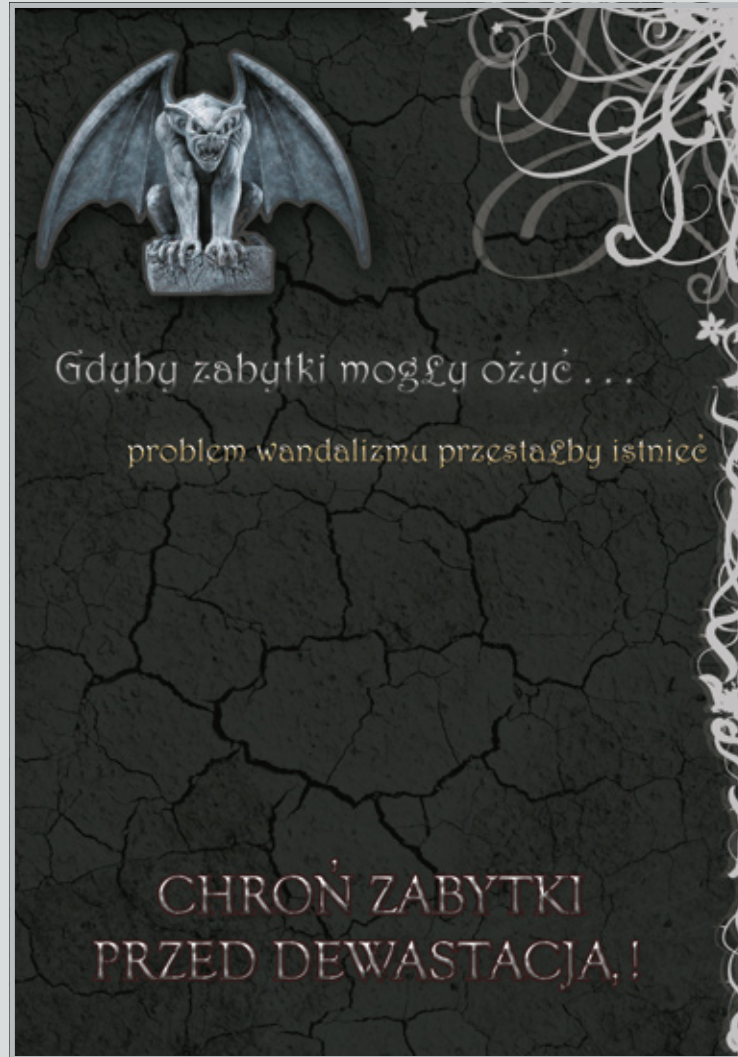
*Magdalena Korolczuk i Piotr Grycuk z Białegostoku
„Chrońmy zabytki przed zniszczeniem”.*

*Piotr Maksymiuk z Koszalina
„Najcenniejszy ludzkości dobytek -
zachowany dla pokoleń zabytek”.*

Piotr Maksymiuk z Koszalina
„Zabytek każdy uratowany -
dla przyszłych pokoleń zachowany”.

Iwona Sawicka z Warszawy
„Poczuj ducha epoki”.

*Monika Suhecka z Poznania
„Chroń zabytki przed dewastacją!”.*

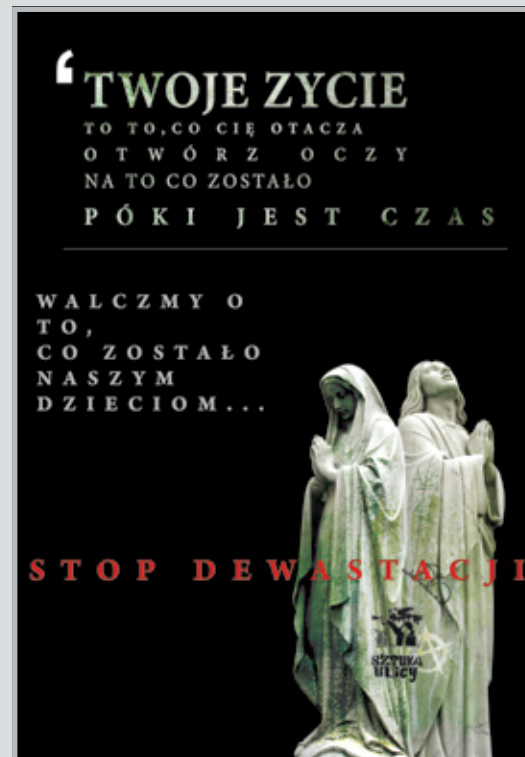

DZIŚ ZACZEŁO SIĘ W CZORAJ,
NIECH W CZORAJ
NIE KOŃCZY SIĘ DZIŚ ...

OCHRAŃIAJ ZABYTKI.

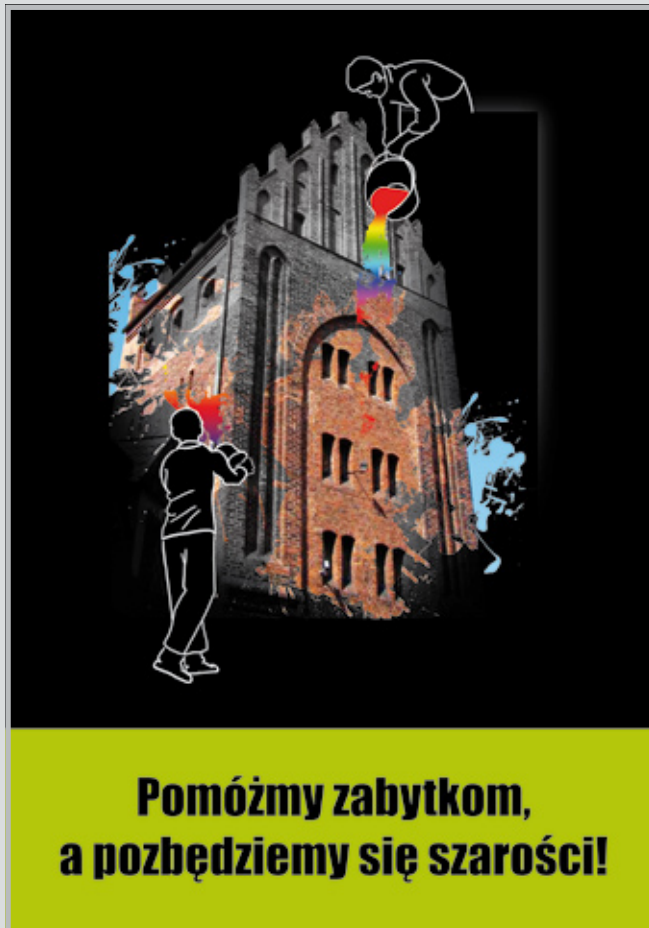

*Agnieszka Nowak z Pszczyny
„Ochroniaj zabytki”.*

*Monika Poręba z Tarnowa
„Stop dewastacji”.*

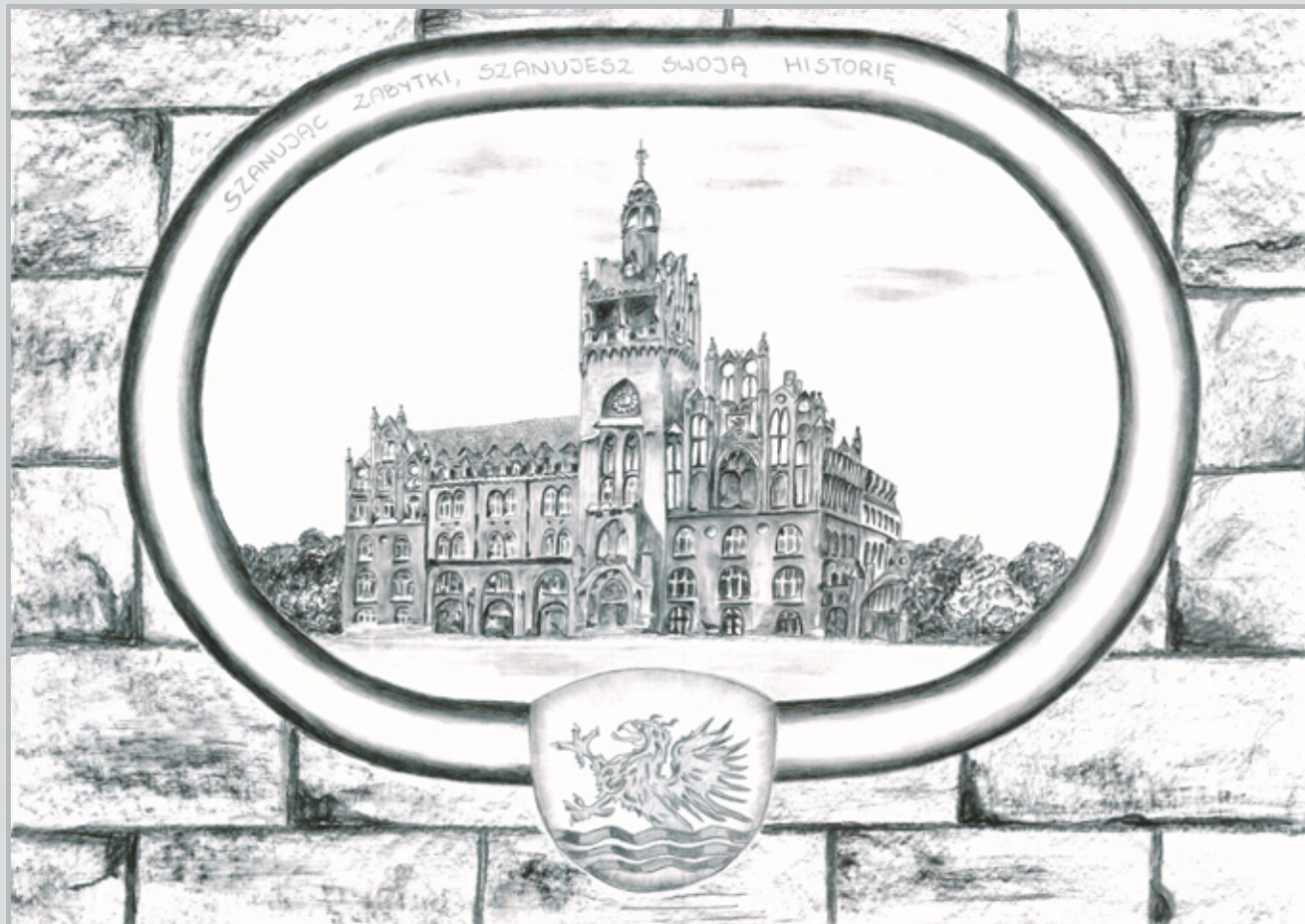
*Paweł Tomczyk z Ustki
„Dbaj o zabytki!”*

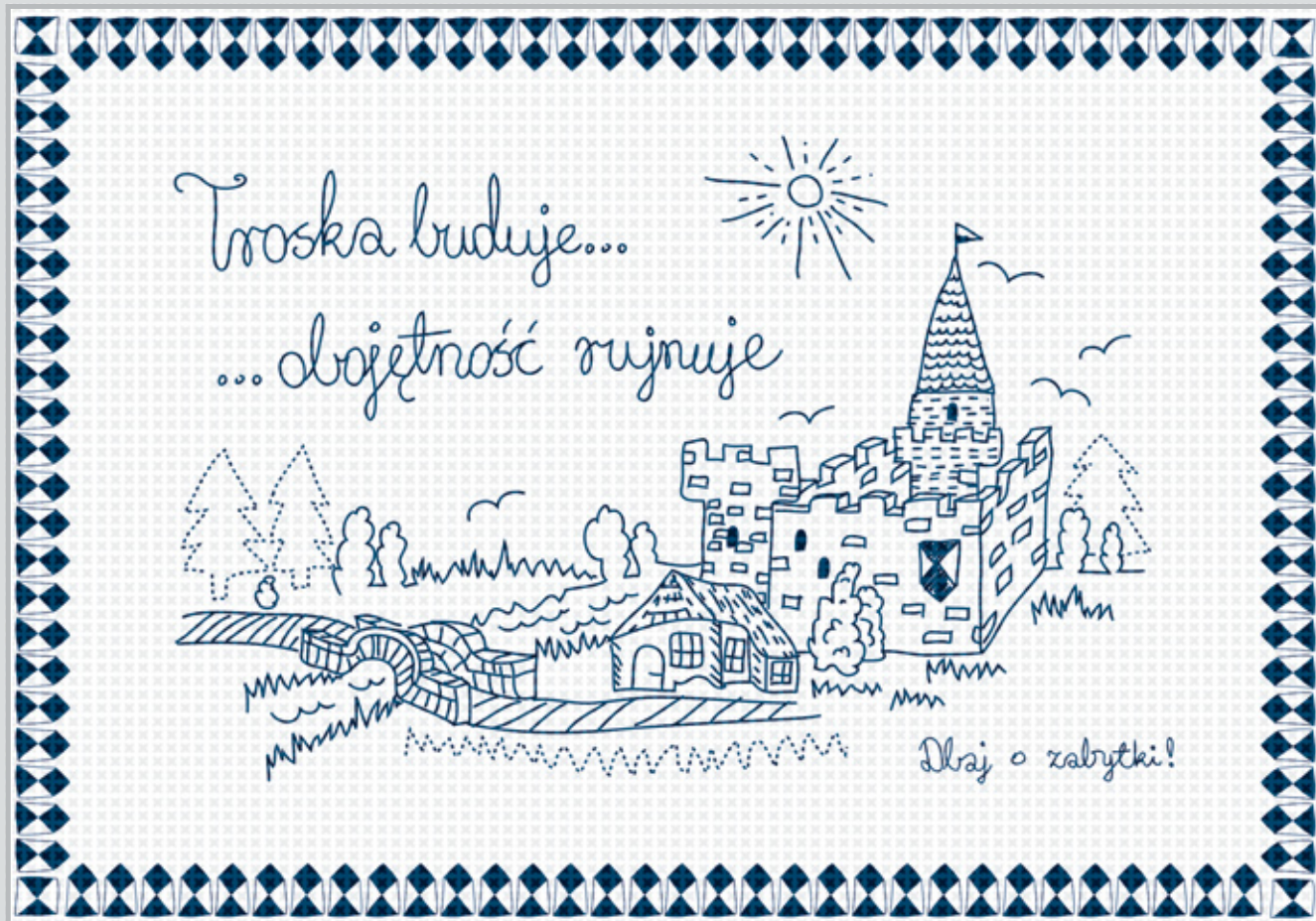
*Alicja Dudzińska z Bierzwnika
„Pomóżmy zabytkom, a pozbedziemy się szarości!”*

*Marcin Mikołajczyk ze Słupska
„Powiedz NIE niszczeniu zabytków!”*

*Gabriela Walkusz z Lęborka
„Szczując zabytki, szczujesz swoją historię”.*

Iwona Sawicka z Warszawy
„Troska buduje, obojętność rujnuje. Dbaj o zabytki!”

*P*rzyszłość + **R**zeczywistość = **T**eraźniejszość

Zabytki

OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA

Artur Demianiuk ze Słupska
„Zabytki ocalić od zapomnienia”.

Barbara Papiór z Krakowa
„Jeszcze mamy powody do dumy”.

*Anna Szewczak z Warszawy
„Pozostaje cień historii”.*

*Monika Suchecka z Poznania
„W mieście bez zabytków nawet ptaki nie latają.
Chroń zabytki przed dewastacją!”.*

Przemysław Jakóła z Rybnika
„Chroń zabytki, nie dewastuj”.

*Dominik Kotowski z Cieszyna
„Chroń zabytki”.*

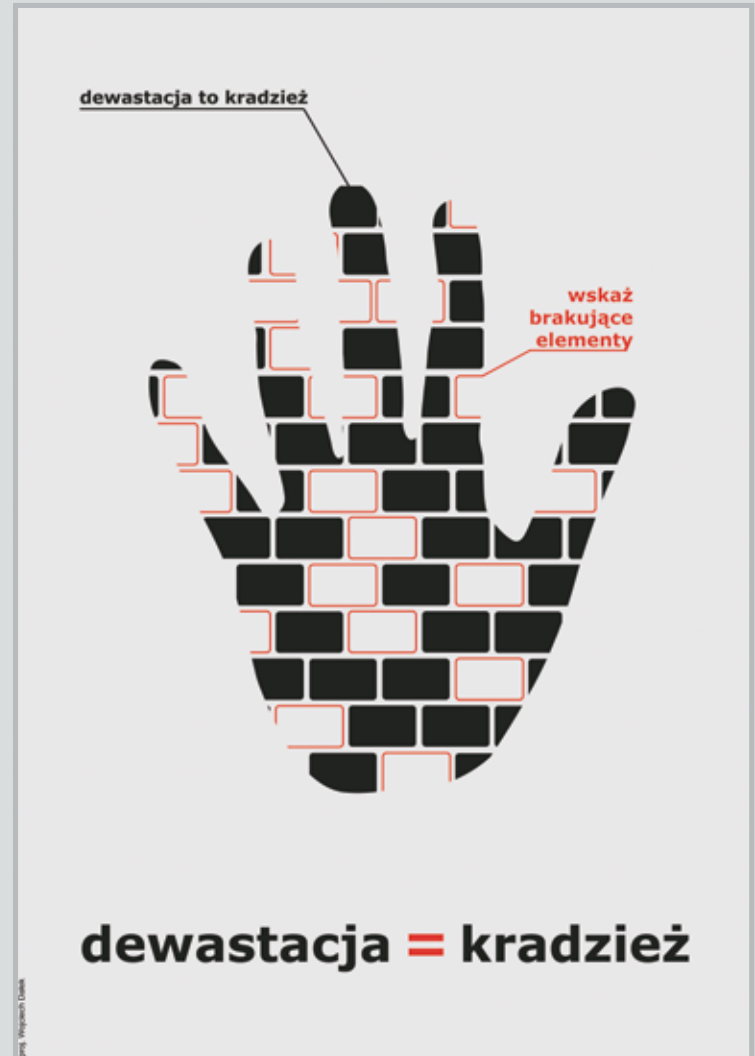

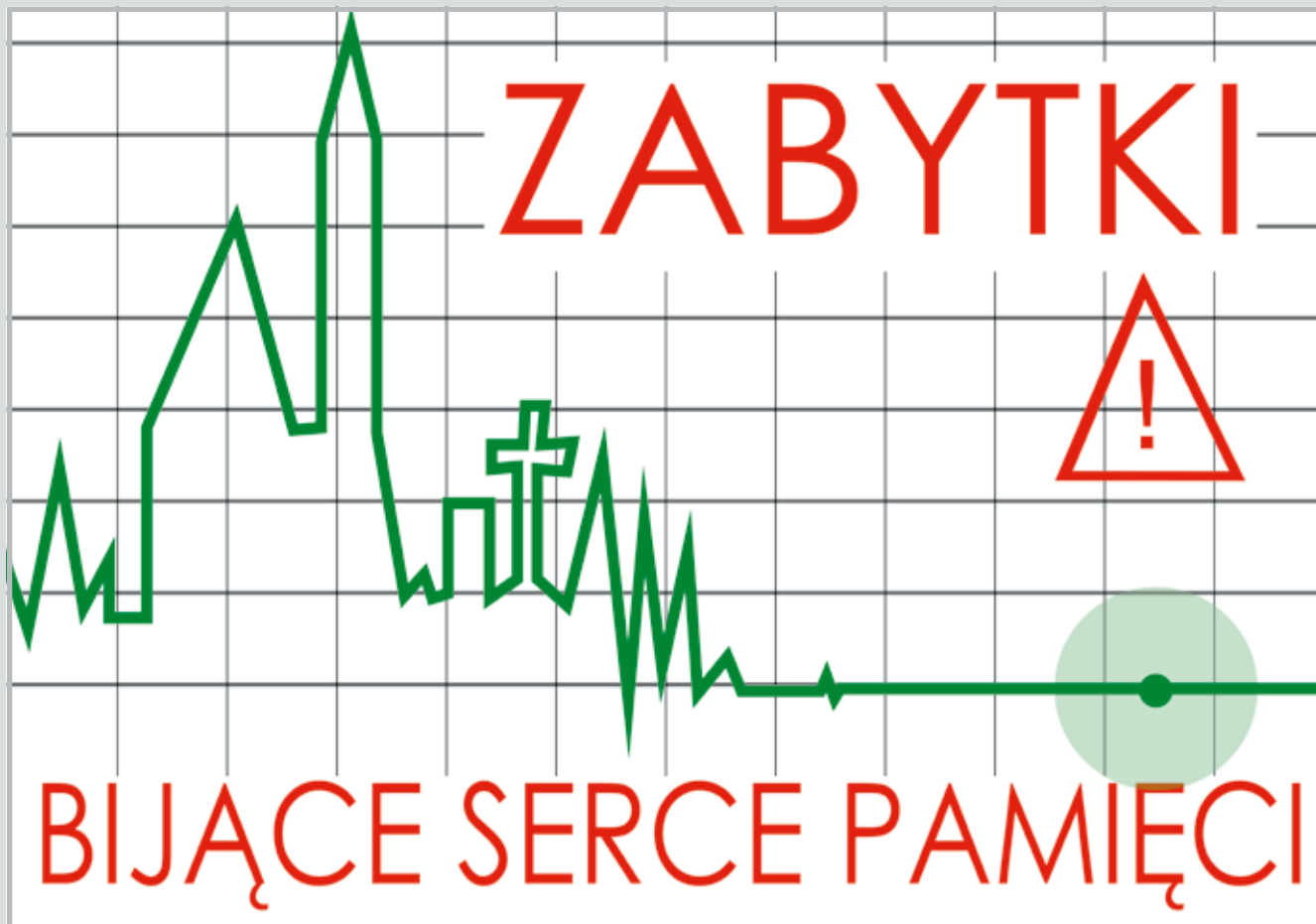
*Agnieszka Nowak z Pszczyny
„Trochę miłości dla śladów przeszłości”.*

Anna Szewczak z Warszawy
„Życie bez przeszłości”.

Wojciech Dałek z Warszawy
„Dewastacja=kradzież”.

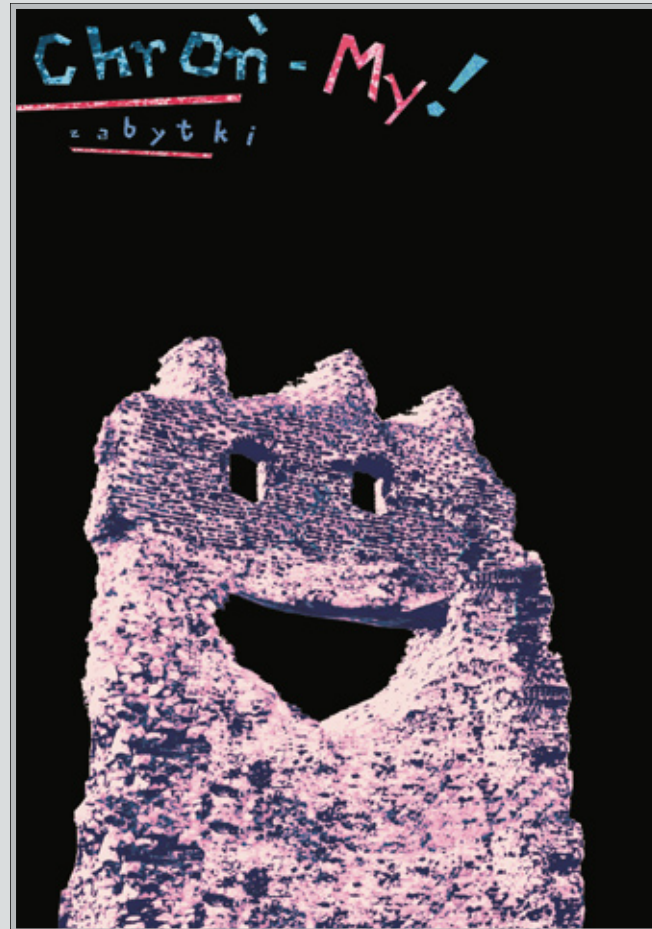

*Maciej Swornowski ze Słupska
„Zabytki. Bijące serce pamięci.”*

Paweł Parzuchowski ze Szczecina
„Świat byłby brzydki, gdyby nie zabytki!”.

Agnieszka Klimczak z Warszawy
„Chroń - My! Zabytki”.

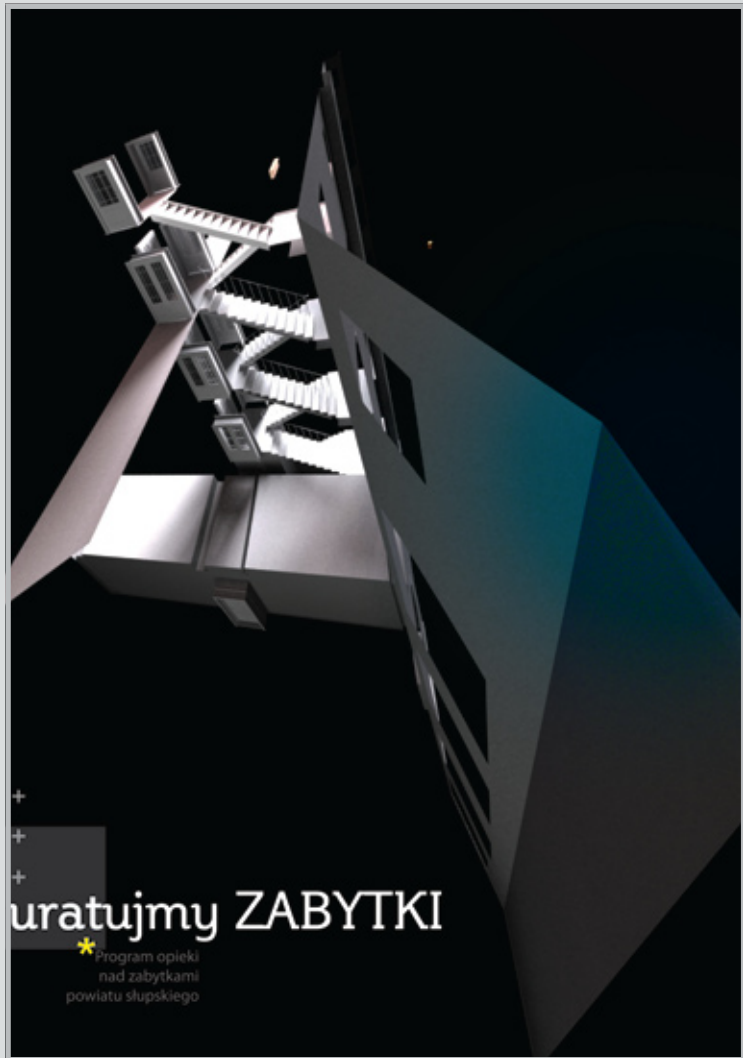

*Dominik Boberski z Poznania
„Chroń zabytki nim będzie za późno!”.*

Ewa Przybyła z Bydgoszczy
„Zabytki. NIE kupisz nowych”.

*Jakub Margasiński z Krakowa
„Uratujmy zabytki”.*

**A CZY TY
DBASZ
O ZABYTKI !?**

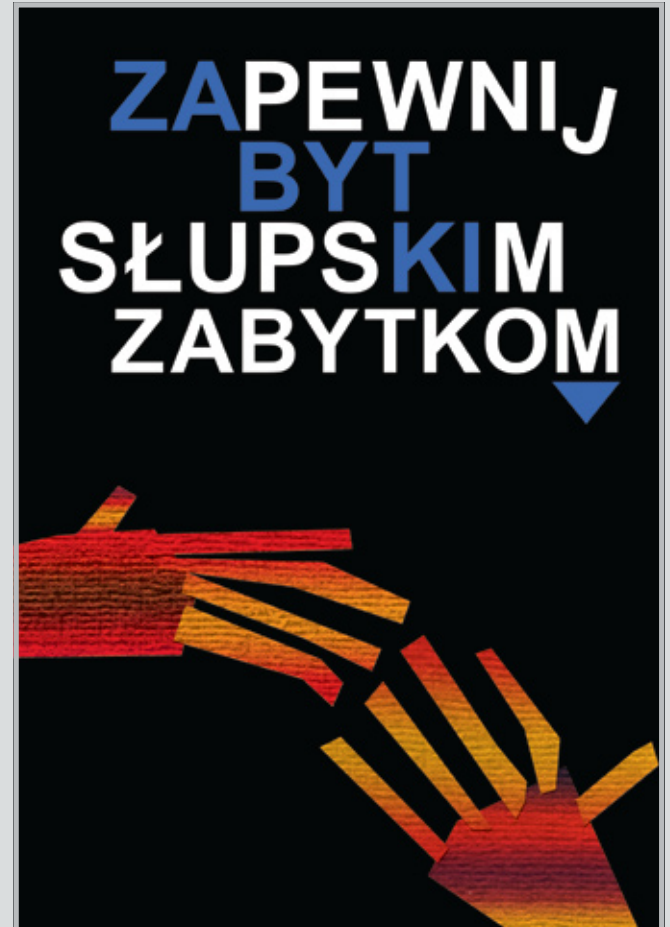
*Magdalena Perzyńska z Gdańska
„Nie zostanie po nas nic”.*

*Paweł Tomczyk z Ustki
„A czy Ty dbasz o zabytki!?”*

Magdalena Perzyńska z Gdańska
„Zostawmy coś dla przyszłych pokoleń”.

Rafał Pawlik z Sosnowca
„Zapewnij byt słupskim zabytkom”.

*Monika Suhecka z Poznania
„Chrońmy zabytki przed dewastacją”.*

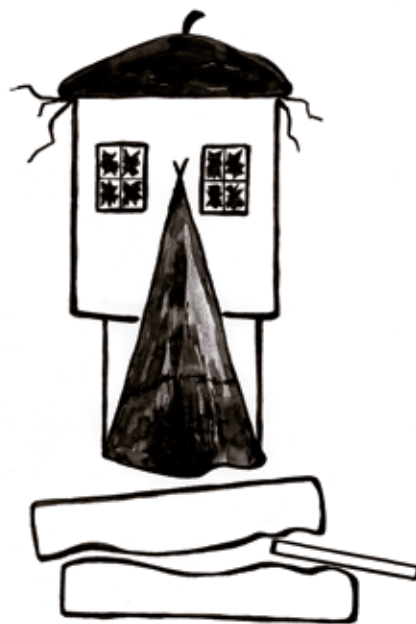

Marek Tofil z Warszawy
„Niszcząc zabytki tracisz tożsamość”.

Lucjan Dan ze Słupska
„Nasze polskie zabytki zawsze chronimy
i od darowizn na nie nigdy nie stroimy”.

Zdzisław Opałko ze Słupska
„Niszcząc zabytki, niszczysz siebie”.

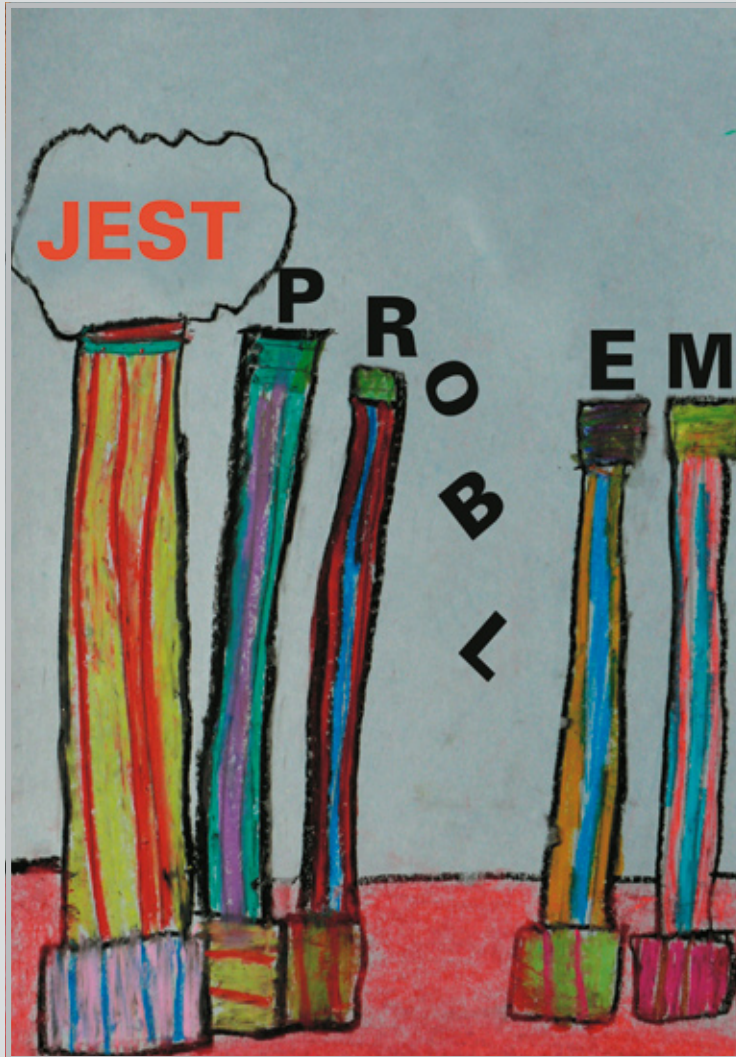
**NISZCZĄC ZABYTKI
NISZCZYSZ SIEBIE**

215260.14

Zdzisław Opałko ze Słupska
„Chroniąc przeszłość - wybierasz przyszłość”.

*Patrycja Roztkowska ze Słupska
„Jest problem”.*

*Małgorzata Maj z Kostrzyna nad Odrą
„Zabytki kochać trzeba i szanować...”*

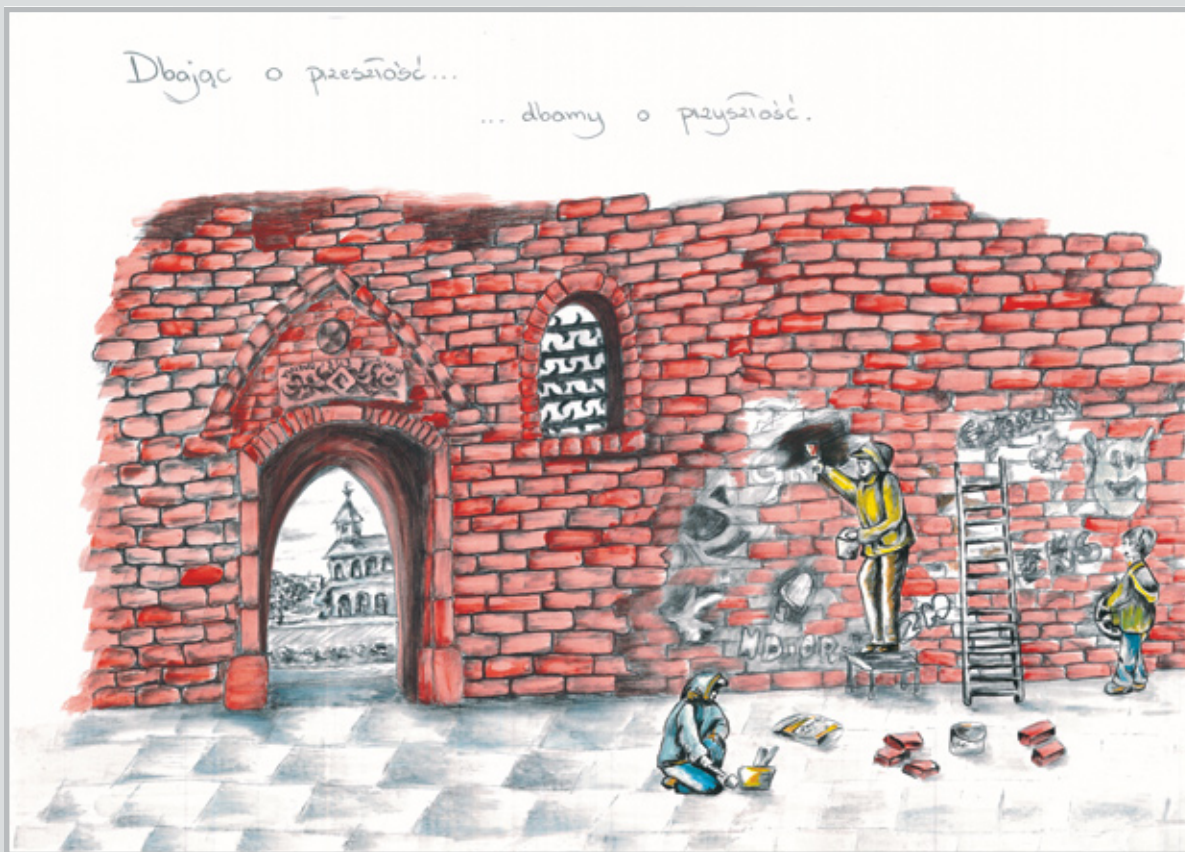
*Marcin Kasperek z Siemianowic Śląskich
„Sam żre i drugiemu nie da”.*

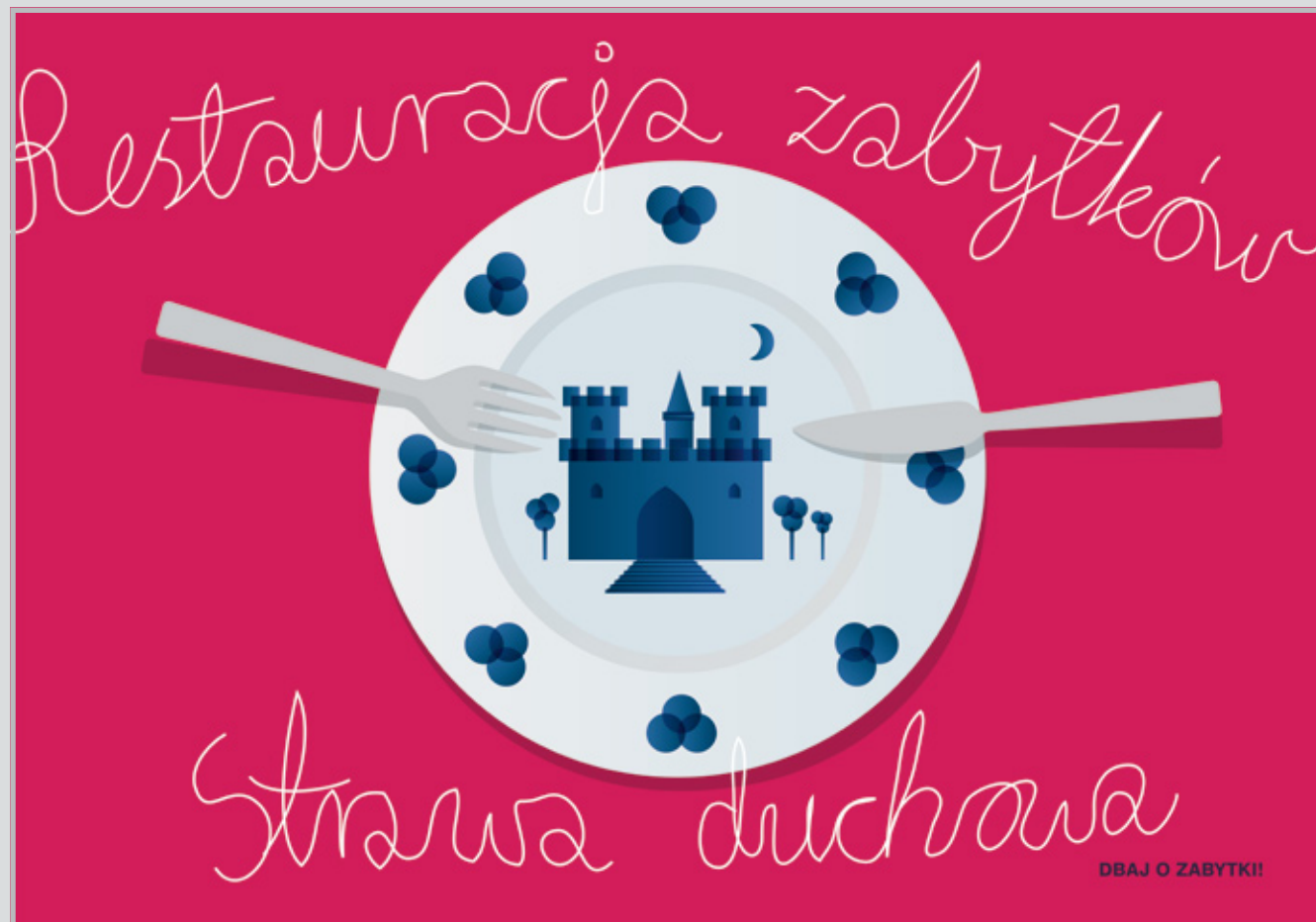
Łukasz Swaczyna z Radomia
„Są rzeczy bezcenne”.

Czesław Guit z Lubunia
„Kochaj zabytki. Chcesz. Możesz. Musisz.”

Gabriela Walkusz z Lęborka
„Dbając o przeszłość, dbamy o przyszłość”.

*Iwona Sawicka z Warszawy
„Restauracja zabytków - stawa duchowa”.*

JAK MYŚLISZ
CO PRZESĄDZA O NIEPOWTARZALNYM
CHARAKTERZE TYCH MIAST ?

WARSZAWA	SŁUPSK	WROCŁAW
		
		

SZANUJ ZABYTKI !

Paweł Tomczyk z Ustki
„Szanej zabytki!”

PERŁA PONORZA

Nie pozwólmy
niszczyć zabytków

Ich los w naszych
rękach !!!

W CZORAJ

DZIŚ

JUTRO

Przemysław Mędrkiewicz z Damnicy
„Nie pozwólmy niszczyć zabytków.
Ich los w naszych rękach!”

Piękno zabytków przemija

nie dość, że niszczej

czasami znikają - płoną

**Ratujmy od bezpowrotnego zniszczenia
piękna naszych zabytków.**

*Mirosław Górak ze Słupska
„Ratujmy od bezpowrotnego zniszczenia
piękno naszych zabytków”.*

**ZABYTEK
CHRONIONY PRAWEM**

***Szanuj
je !!!!!***

*Olga Janczewska ze Słupska
„Zabytek chroniony prawem. Szanuj je!”*

*Marcin Pursa z Legionowa
„Zaprzyjaźnij się z zabytkiem”.*

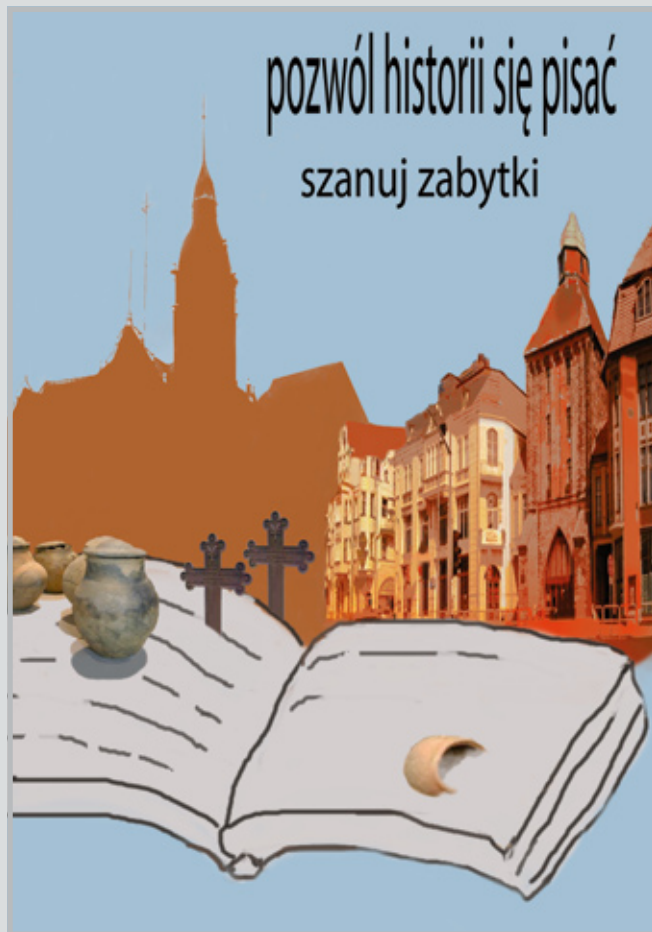

*Magdalena Korolczuk
i Piotr Grycuk z Białegostoku
„Nie ośmieszaj zabytków”.*

Marek Jędrzejczak ze Szczecina
„Broń swojej historii”.

Marek Powiecka z Knuruwa-Szygłowic
„Zabytek. Nie dotykać! Grozi trwałą utratą historii”.

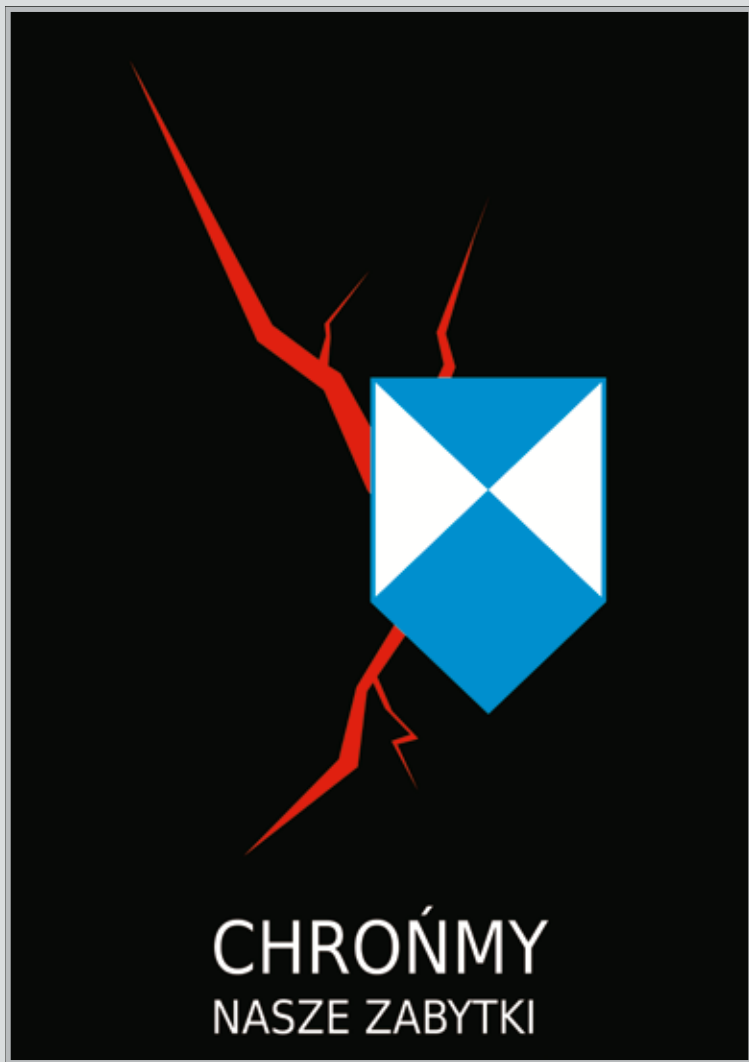

Marta Łąk z Mirkowa
„Pozwól historii się pisać. Szanuj zabytki”.

Marcin Pursa z Legionowa
„Zbastuj - nie dewastuj!”.

*Natalia Bienkowska z Wrocławia
„Chrońmy nasze zabytki”.*

Chroń ślady przeszłości

nie pozwól

aby zginęły...

Magdalena Lasecka z Łodzi

„Chroń ślady przeszłości. Nie pozwól aby zginęły...”

Wojciech Dątek z Warszawy
„Dewastacja to kradzież.
Walcz z tym”.

Tomasz Mikinka z Kopanki
„Zabytki. Nie niszczy, ale chroń.
To Twoje dziedzictwo”.

*Maria Tutkowska z Bożepola Wielkiego
„To co było, już nie wróci...”*

HISTORIA zapisana w murach

*Jakub Margasiński z Krakowa
„Historia zapisana w murach”.*

Program opieki
nad zabytkami
powiatu śląskiego
na lata
2009-2012

Patrycja Roztkowska ze Słupska
„Zachowajmy dla przyszłych pokoleń”.

Mateusz Kołodziejczyk z Dąbrowy Górniczej
„Chroń zabytki w swoim regionie”.

*Przemysław Galert z Prudnika
„Nie niszczyć miejsc, gdzie zatrzymał się czas”.*

*Grzegorz Kamiński z Sycewic
„Stracone, znaczy zapomniane”.*

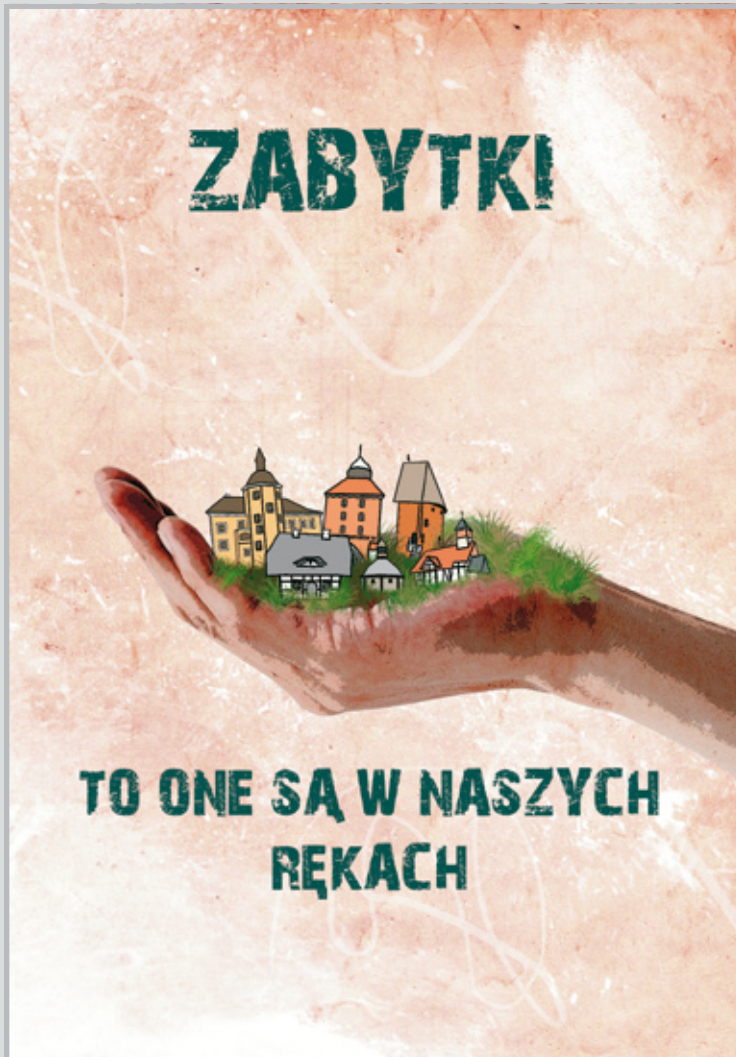
Barbara Hacura z Katowic
„Zróbmy coś nowego, chrońmy zabytki!”

Anna Szewczak z Warszawy
„Historia wisi na włosku”.

Łukasz Brudny z Rybnika
„Powstał ubytek, chroń zabytek”.

*Krzysztof Głowinkowski ze Słupska
„Zabytki. To one są w naszych rękach”.*

Adam Wołochowicz z Lęborka
„Rujnując przeszłość, niszczysz przyszłość”.

Radostaw Dawid z Czyżowic
„Nie bądź g(o)łęb! Uszanuj i ocal zabytki”.

NIE NISZCZ ZABYTEKÓW !

SZANUJ I PODZIWIJAJ!

**CHROŃ
ZABYTEKI
PRZED DEWASTACJĄ**

*Katarzyna Barszcz z Lęborka
„Chroń zabytki przed dewastacją”.*

*Barbara Hacura z Katowic
„Nie niszczy zabytków! Szanuj i podziwiaj!”*

Radostaw Żubrycki ze Zgorzelca
„Chrońmy zabytki na przyszłość”.

ZABYTKI
TO ŚWIADECTWO
KREATYWNOŚCI
LUDZKIEGO
UMYSŁU

DEWASTUJĄC
RUJNUJESZ
INTELEKTUALNY
DOROBK
CZŁOWIEKA

*Przemysław Trafalski z Kutna
„Dewastując, rujnujesz intelektualny
dorobek człowieka”.*

TROSZCZMY SIĘ O TO CO
POZOSTAWILI NAM PRZODKOWIE,
I ZROBMY WSZYSTKO BY PO NAS
TEŻ COS POZOSTAŁO.

Zabytki uświadamiają nam
skąd pochodzimy gdzie jest nasz
dom, skąd wywodzi się nasze
tradycje i zwyczaje.

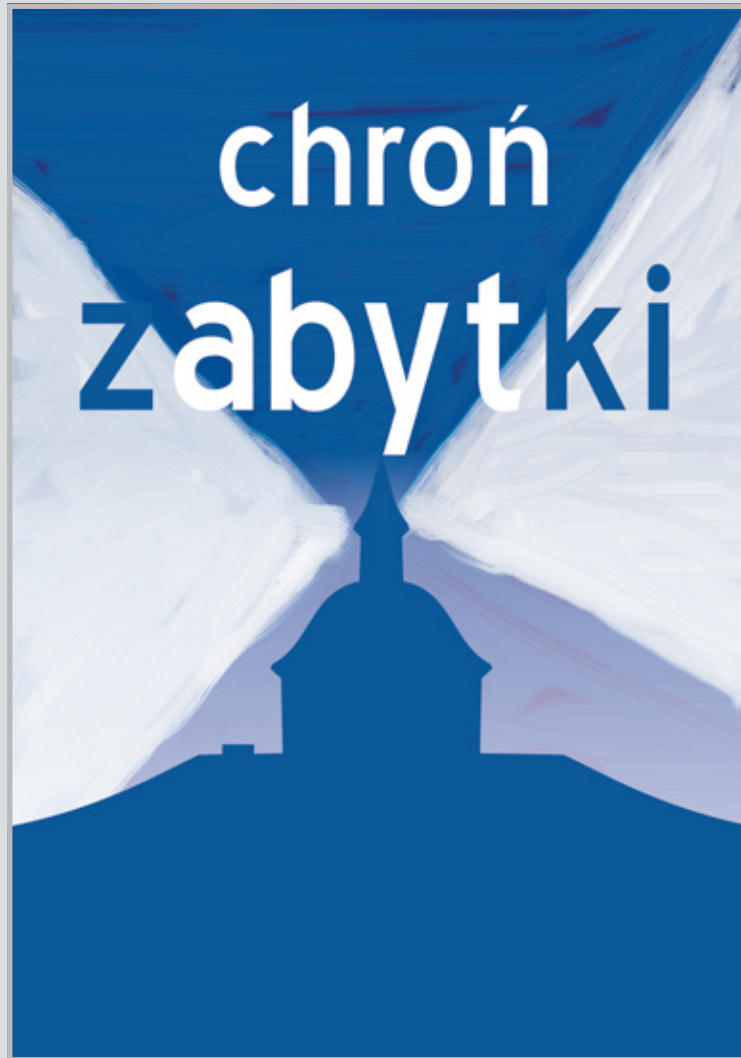
Pokazują nam jak się rozwijaliśmy
i co dla nas zrobili nasi ojcowie,
dziadowie i pradziadowie.

By nie być gorszym od swoich
przodków troszczmy się o to co oni
nam pozostawili i żyjmy tak by
pozostawić coś po sobie.

Marcin Mikołajczyk ze Słupska

*„Troszczmy się o to, co pozostawili nam przodkowie
i zrobmy wszystko, by po nas też coś pozostało”.*

*Marta Ćwik z Pasymia
„Chroń zabytki”.*

AUTORZY I ICH PRACE

Barszcz Katarzyna z Łęborka,
„Chroń zabytki przed dewastacją”.

Barszcz Katarzyna z Łęborka,
„Razem chrońmy zabytki”.

Barszcz Katarzyna z Łęborka,
„Warto chronić zabytki”.

Biała Katarzyna z Wrocławia,
„Zabytek. Nie niszczy! Chroń!”

Bieńkowska Natalia z Wrocławia,
„Chrońmy nasze zabytki”.

Boberski Dominik z Poznania,
„Chroń zabytki nim będzie za
późno!”.

Brudny Łukasz z Rybnika,
„Nie obracaj w proch” - **I nagroda**.

Brudny Łukasz z Rybnika,
„Powstał ubytek, chroń zabytek”.

Brudny Łukasz z Rybnika,
„Powstał ubytek, chroń zabytek”.

Ćwik Marta z Pasymia, „Chroń
zabytki”.

Dałek Wojciech z Warszawy,
„Dewastacja=kradzież”.

Dałek Wojciech z Warszawy,
„Dewastacja to kradzież.
Walcz z tym!

Dan Lucjan ze Słupska,
„Nasze polskie zabytki zawsze
chrońmy i od darowizn na nie ni-
gdy nie strońmy”.

Dawid Radosław z Czyżowic,
„Nie bądź g(o)łęb! Uszanuj i ocal
zabytki”.

Dawid Radosław z Czyżowic, „Nie
pozwól, by przemieły z wiatrem”
- **wyróżnienie**.

Demianiuk Artur ze Słupska,
„Ratujmy zabytki przed zębem
czasu”.

Demianiuk Artur ze Słupska,
„Zabytki ocalić od zapomnienia”.

Demianiuk Artur ze Słupska,
„Zabytki - źródło naszej kultury.
Chrońmy nasze dziedzictwo”.

Depta Piotr ze Szczecina, „Zabytki
się wyróżniają. Docień to i dbaj o nie!”

Dudzińska Alicja z Bierzwnika,
„Pomóżmy zabytkom, a pozbę-
dziemy się szarości!”.

Galert Przemysław z Prudnika,
„Nie niszczy miejsc, gdzie zatrzy-
mał się czas”.

Głowinkowski Krzysztof ze Słup-
ska, „Chrońmy zabytki, tak nie-
wiele ich zostało”.

Głowinkowski Krzysztof ze Słup-
ska, „Zabytki. To one są w na-
szych rękach”.

Górak Mirosław ze Słupska,
„Ratujmy od bezpowrotnego znisz-
czenia piękno naszych zabytków”.

Guit Czesław z Lubunia, „Kochaj
zabytki. Chcesz. Możesz. Musisz.”

Hacura Barbara z Katowic,
„Chrońmy zabytki, bo tak szybko
odchodzą”.

Hacura Barbara z Katowic,
„Nie niszczy zabytków! Szanuj
i podziwiaj!”

Hacura Barbara z Katowic, „Zrób-
my coś nowego, chrońmy zabytki!”

Jakóła Przemysław z Rybnika,
„Chroń zabytki, nie dewastuj”.

Janczewska Olga ze Słupska, „Za-
bytek chroniony prawem. Szanuj je!”.

Jędrzejczak Marek ze Szczecina,
„Broń swojej historii”.

Kamiński Grzegorz z Sycewic,
„Stracone, znaczy zapomniane”.

Kaspepek Marcin z Siemianowic
Śląskich, „Sam żre i drugiemu
nie da”.

Klimczak Agnieszka z Warszawy,
„Chroń - My! Zabytki”.

Kołodziejczyk Mateusz z Dąbrowy
Górnicej, „Chroń zabytki w swo-
im regionie”.

Korolczuk Magdalena i Grycuk
Piotr z Białegostoku, „Chrońmy
zabytki przed zniszczeniem”.

Korolczuk Magdalena i Grycuk
Piotr z Białegostoku, „Nie ośmie-
szaj zabytków”.

Kotowski Dominik z Cieszyna,
„Chroń zabytki”.

Krawczyk Marta z Radomia,
„Chronię zagrożone zabytki przed
ich wyginieciem. Ode mnie zależy
ich los!”.

Lasecka Magdalena z Łodzi,
„Chroń ślady przeszłości. Nie po-
zwól aby zginęły...”

Łąk Marta z Mirkowa, „Pozwól hi-
storii się pisać. Szanuj zabytki”.

Maj Małgorzata z Kostrzyna nad
Odrą, „Zabytki kochać trzeba
i szanować...”

Maksymiuk Piotr z Koszalina,
„Najcenniejszy ludzkości dobytek
- zachowany dla pokoleń zabytek”.

Maksymiuk Piotr z Koszalina,
„Zabytek każdy uratowany - dla
przyszłych pokoleń zachowany”.

Margasiński Jakub z Krakowa,
„Historia zapisana w murach”.

Margasiński Jakub z Krakowa,
„Uratujmy zabytki”.

Mędrkiewicz Przemysław
z Damnicy, „Nie pozwólmy
niszczyć zabytków. Ich los
w naszych rękach!”

Mikinka Tomasz z Kopanki,
„Zabytki. Nie niszczy, ale chroń.
To Twoje dziedzictwo”.

Mikołajczyk Marcin ze Słupska,
„Powiedz NIE niszczeniu zabyt-
ków!”.

Mikołajczyk Marcin ze Słupska,
„Troszczmy się o to, co pozostawili
nam przodkowie i zróbmy wszyst-
ko, by po nas też coś pozostało”.

Nowak Agnieszka z Pszczyny,
„Ochroniaj zabytki”.

Nowak Agnieszka z Pszczyny,
„Trochę miłości dla śladów prze-
szłości”.

Opalko Zdzisław ze Słupska,
„Chroniąc przeszłość - wybierasz
przyszłość”.

Opalko Zdzisław ze Słupska,
„Niszcząc zabytki, niszczysz siebie”.

Papiór Barbara z Krakowa,
„Jeszcze mamy powody do dumy”.

Parzuchowski Paweł ze Szczecina,
„Los zabytków jest w Twoich rękach”.

Parzuchowski Paweł ze Szczecina,
„Świat byłby brzydki, gdyby nie
zabytki!”.

Pawlik Rafał z Sosnowca,
„Zapewnij byt słupskim zabyt-
kom”.

Perzyńska Magdalena z Gdańska,
„Nie zostanie po nas nic”.

Perzyńska Magdalena z Gdańska,
„Zostawmy coś dla przyszłych po-
koleń”.

Popek-Banach Agnieszka i Banach
Kamil z Poznania, „Otoczmy opie-
ką zabytki”.

Popek-Banach Agnieszka z Pozna-
nia, „Zadbajmy o zabytki”.

Popek-Banach Agnieszka z Pozna-
nia, „Zabytki to nie zbytki. Chroń-
my je!”

Poreba Monika z Tarnowa,
„Stop dewastacji”.

Powiecka Marek z Knuruwa-Szy-
głowic, „Zabytek. Nie dotykać!
Grozi trwałą utratą historii”.

Pozorski Waldemar z Gdańska,
„Nie niszczy! Czasu nie odkupisz.
Szczuj! Zabytki to nasze dziedzic-
two”.

Przybyła Ewa z Bydgoszczy,
„Zabytki. NIE kupisz nowych”.

Pursa Marcin z Legionowa,
„Zaprzyjżnij się z zabytkiem”.

Pursa Marcin z Legionowa,
„Zbastuj - nie dewastuj!”

Roztkowska Patrycja ze Słupska,
„Jest problem”.

Roztkowska Patrycja ze Słupska,
„Zachowajmy dla przyszłych po-
koleń”.

Sawicka Iwona z Warszawy,
„Poczuj ducha epoki”.

Sawicka Iwona z Warszawy,
„Restauracja zabytków - strawa
duchowa”.

Sawicka Iwona z Warszawy,
„Troska buduje, obojętność rujnu-
je. Dbaj o zabytki”.

Suchecka Monika z Poznania,
„Chrońmy zabytki przed dewa-
stacją”.

Suchecka Monika z Poznania,
„Chroń zabytki przed dewastacją!”

Suchecka Monika z Poznania,
„W mieście bez zabytków nawet
ptaki nie latają. Chroń zabytki przed
dewastacją!”

Swaczyna Łukasz z Radomia,
„Są rzeczy bezcenne”.

Swornowski Maciej ze Słupska,
„Zabytki. Bijące serce pamięci.”

Swornowski Maciej ze Słupska,
„Zabytki nie rosną na drzewach”
- wyróżnienie.

Szewczak Anna z Warszawy,
„Historia wisi na włosku”.

Szewczak Anna z Warszawy,
„Pozostaje cień historii”.

Szewczak Anna z Warszawy,
„Życie bez przeszłości”.

Tofil Marek z Warszawy, „Niszcząc
zabytki, tracisz tożsamość”.

Tomczyk Paweł z Ustki,
„A czy Ty dbasz o zabytki!?”

Tomczyk Paweł z Ustki,
„Dbaj o zabytki!”

Tomczyk Paweł z Ustki,
„Szczuj zabytki”.

Trafalski Przemysław z Kutna,
„Dewastując, rujnujesz intelektu-
alny dorobek człowieka”.

Tutkowska Maria z Bożepola
Wielkiego, „To co było, już nie
wróci...”

Walicki Stanisław z Rzeszowa,
„Historię lubimy, zabytki chroni-
my”.

Walkusz Gabriela z Łęborka,
„Dbając o przeszłość, dbamy o
przyszłość”.

Walkusz Gabriela z Łęborka
„Szczując zabytki, szanujesz swo-
ją historię”.

Wołochowicz Adam z Łęborka,
„Rujnując przeszłość, niszczysz
przyszłość”.

Żubrycki Radosław ze Zgorzelca,
„Chrońmy zabytki na przyszłość”.

WYSTAWY

Maciej Wałaszewski ze Starostwa Powiatowego w Słupsku przekazuje dziennikarzom informacje na temat zorganizowanego konkursu na plakat i hasło poświęcone ochronie zabytków.

WYSTAWY POKONKURSOWE „NIE OBRACAJ W PROCH”

- 17.12.2009 - Starostwo Powiatowe w Słupsku, otwarcie wystawy, rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród laureatom.
- 12.08.2010 - Świetlica wiejska w Krępie Słupskiej.
- 28.08.2010 - Świetlica wiejska w Bukówce.
- 11.09.2010 - Świetlica wiejska w Bydlinie.
- 19.09.2010 - Świetlica wiejska w Grąsinie.
- 26.09.2010 - Świetlica wiejska w Bruszkowie Wielkim.
- 21.10.2010 - Szkoła Podstawowa w Słonowicach.
- 26.10.2010 - Sala Gminnego Ośrodka Kultury w Kobylnicy.
- 27.10.2010 - Świetlica wiejska w Płaszewie.
- 28.10.2010 - Świetlica wiejska w Kuleszewie.
- 25.11.2010 - Pałac w Damnicy - podczas X Powiatowych Spotkań z Poezją (Nie)profesjonalną.
- 06.12.2010 - Filia nr 8 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Słupsku - podczas wieczornicy zorganizowanej przez Ligę Ochrony Przyrody pn. „Dzień Słupskiego Krajobrazu”.
- 09.09.2011 - Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie - ekspozycja pod honorowym patronatem Jacka Kozłowskiego - wojewody mazowieckiego, przygotowana przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa.
- 04.11.2011 - Szkoła Podstawowa im. kmdr. Bolesława Romanowskiego w Ustce.
- 08.11.2011 - Zespół Szkół Samorządowych w Kobylnicy.
- 14.11.2011 - Zespół Szkół w Damnicy.
- 17.11.2011 - Szkoła Podstawowa w Głowczycach.
- 22.11.2011 - Szkoła Podstawowa im. por. Witolda Dziegielewskiego w Zaleskich.
- 23.11.2011 - Klub „Centrum” w Grudziądzu.
- 27.04.2012 - Urząd Miasta w Zakopanem - wystawa zorganizowana przez Podhalański Oddział Towarzystwa Opieki nad Zabytkami podczas konferencji pt. „Zakopane - przywracanie świetności”, w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków.
- 30.05.2012 - Dom na Rozstaju w Słupsku - wystawa zorganizowana w ramach VIII Pomorskiego Forum Edukacji Regionalnej „Wielokulturowe Pomorze. Wielokulturowy Słupsk. Kulturowe pejzaże Pomorza.”

Ekspozycja plakatów w siedzibie słupskiego starostwa przy ulicy Szarych Szeregów 14.

Maciej Swornowski ze Słupska, zdobywca wyróżnienia za plakat „Zabytki nie rosną na drzewach” udziela wywiadu dziennikarce Radia Koszalin S.A.

Po otwarciu wystawy w starostwie nagrody laureatom konkursu wręczyli - starosta słupski - Sławomir Ziemianowicz i wicestarosta - Andrzej Bury.

Wystawa zorganizowana w świetlicy wiejskiej w Krępie Słupskiej sprowokowała jej uczestników do długich rozmów.

Wystawę plakatów zorganizowaną w wiejskich świetlicach gmin powiatu słupskiego oglądali dorośli i dzieci. Na zdjęciu: ekspozycja przygotowana w Bukówce.

Na wystawie w Szkole Podstawowej w Słonowicach każdy mógł dokładnie przyjrzeć się wyeksponowanym plakatom.

Problem wandalizmu przestałby istnieć, gdyby wszyscy tak interesowali się problematyką ochroną zabytków.

Tomasz Jusiewicz ze słupskiego starostwa wręcza wydrukowany, nagrodzony plakat uczestnikom wystawy zorganizowanej w Szkole Podstawowej w Słonowicach.

*Wystawa w Płaszewie,
w gminie Kobylnica.*

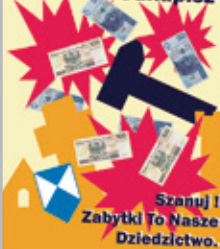

Wystawę plakatów w Domu na Rozstaju w Słupsku zorganizowano w ramach VIII Pomorskiego Forum Edukacji Regionalnej. Gościem wystawy był m.in. Michael Schudrich - naczelny rabin Polski.

**Nie Niszcz!
Czasu Nie Odkupisz**

Szanuj!
Zabytki To Nasze
Dziedzictwo.

Pomóżmy zabytkom,
a pozbedziemy się szarości!

zaprzyjajnij
się z
zabytkiem

CHRONI

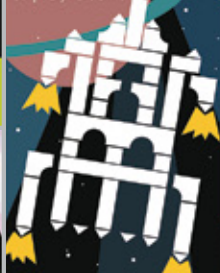
CHRONIĆ
ZAGROŻONE ZABYTKI
PRZED CHYBYMI
ODDE MNIE
ZALEŻY
ICH

ZABYTKOWY SLIPER

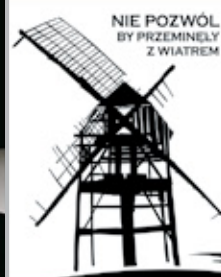

**NIE NISZCZ
MIEJSC GDZIE
ZATRZYMAŁ SIĘ
CZAS**

chronimy zabytki
na przyszłość

pozostaje
cień historii

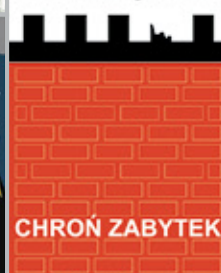
**NIE POZWOL
BY PRZEMINĘŁY
Z WIATREM**

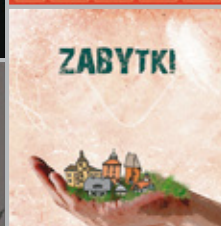
Restauracja zabytków

Stawa duchawa

POWSTAŁ ZBYTEK

CHRON ZABYTEK

ZABYTKI!

TO ONE SĄ W NASZYCH
REKACH

NIE NISZCZ ZABYTKÓW!

SZANUJ I PODZIWIJ!

**'TWOJE ŻYCIE
INACZEJ SIĘ
OTWIERA JEŻY
NA TO CO ZOSTAŁO
PÓKI JEST CZAS**

WALCZYMY O
TO
CO ZOSTAŁO
NASZYM
DZIECIOM...

**SAM ŻRE
A DRUGIEMU
NIE DA**

TRZYMAJ
KSIĄŻKĘ
A SŁOWA
NIE ULECIE

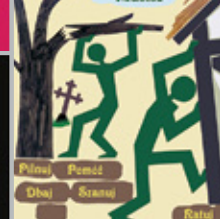
ZABYTKI

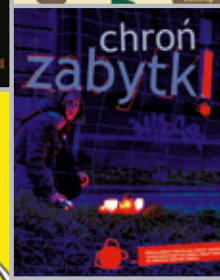
**NIE ROSNĄ
NA DRZEWACH**

Kochaj Zabytki

Chcesz
Możesz
Musisz

Pamięj! Pomóż!
Dbaj! Szanuj!
Kochać!

**chron
zabytki!**

**WARTO
CHRONIĆ
ZABYTKI**

www.powiat.slupsk.pl

ISBN 978-83-60228-41-6